RIIHIMÄKI-JULKAISU 9

1960

Riihimäen harjanteilta
näen seudun vehreän,
joka liittää terässuonin
Pohjois-Suomen, etelän.
Kone käy ja tehdas jyskää,
lasi loistaa, rauta ryskää,
rakentaahan uuras väki
mainettasi Riihimäki.

Vaikka lempeä on luonto,
talven kattaa hämäryys.
Valon aika toimet vaatii,
korjuuhetken määrää syys.
Täällä luottavainen kansa
takoo työllään onneansa,
harjanteiden uuras väki,
uuden aamun Riihimäki.

RIIHIMÄKI-SEURA RY 1998

1960

RIIHIMÄKI-JULKAISU 9

RIIHIMÄKI-SEURA RY 1998

Sisältö

Lukijalle 3

Riihimäki tänään - valokuvauskilpailu vuonna 1960 4
Kalevi Penttilä

Vuoden 1960 Riihimäki valokuvissa ja runoissa 9
Timo Salminen

Riihimäki-laulun tekstikilpailussa palkitut runot 14

Lisävaloa Riihimäki-Seuran ensi vuosien historiaan 18
Timo Salminen

Urheiluvuoden 1960 saavutuksia ja lupauksia 20
Kari-Veli Lehtonen

Rautatie ja Riihimäki vuonna 1961 26
Eino Rekola

Riihimäen arkkitehtuuri vuoden 1960 tienoilla 32
Mikko Helasvuo

Tyttölyskasta eväät elämään - eivätkä ne hassummat olleet 38
Marjatta Mänty

Virikkeitä Lopentieltä 42
Erkki Löfberg

Riihimäki-Seura ry:n säännöt 46

1960
Riihimäki-Seuran julkaisu n:o 9

Toimitus
Timo Salminen (vast.)
Mikko Helasvuo
Erkki Löfberg
Urpu-Kaarina Yli-Laurila

ISSN 0782-7539

Taitto ja paino
OffsetKolmio Ky, Hämeenlinna 1998

Etukannen kuva
Hämeenkaarre vuonna 1959 III. Kuva Odert Lackschéwitz.

Takakannen kuva
Ammattikoulun rakennukselta II. Kuva Odert Lackschéwitz.
Ammattikoulun rakennustyö alkoi syksyllä 1957, ja rakennus valmistui kesällä 1959.

Lukijalle

Yhdeksännen Riihimäki-julkaisun ajatus löytyi vahingossa. Riihimäki-Seuran kätköihin oli jäänyt Riihimäen kaupungin vuonna 1960 järjestämän Riihimäki tänään -valokuvauskilpailun kuvia, ja niiden ympärille päätettiin rakentaa tämä julkaisu. Periaatteellinen päätös tehtiin syksyllä 1996 ja käytännön toimiin ryhdyttiin vuotta myöhemmin. Kuvien on annettu ohjata julkaisun koko sisältöä - ajatuksena oli välillä jopa tehdä pelkkä kuva-albumi.

Toisen yhtä olennaisen rungon muodostavat vuonna 1959 Riihimäki-laulun tekstikilpailuun tulleet runot. Kilpailu oli Riihimäki-Seuran järjestämä. Sekä runoja että kuvia on jouduttu karsimaan jonkin verran. Suurin osa aineistosta on kuitenkin päässyt mukaan.

Tämän albumin avulla Riihimäki-Seura on halunnut tuoda julkisuuteen yhden aikakauden tavan katsoa kotikaupunkiamme. Valokuvien julkaisemiseen on saatu kuvaajien tai heidän jälkeläistensä lupa, mistä Riihimäki-Seura on kiitollinen.

Toimitus

Näkymä vesitornista pohjoiseen v. 1953. Kuva Vilho Salminen. Lunastettu. Kuvan keskellä erottuu maamerkkinä Peltolan puutarha, josta vasemmalle Sipusaaren ja Uramon torpat. Sipusaaren lenkin asutusta ei vielä ole alettu rakentaa.

Riihimäki tänään
valokuvauskilpailu vuonna 1960

Oli riihi, oli mäki,
mäellä pä onnenkäki
kukkui kultiaan.
Kukunnan vei kauas tuuli.
Kaikki, jotka laulun kuuli,
riensi katsomaan.

Kauemmaksi siirtyi salo.
Talon viereen nousi talo.
Väistyi varjot yön.
Onnenkäki mielet pauloi,
rattaat pyöri, pyörät lauloi,
alkoi aika työn.

Emo-Häme hoivassansa
kasvatteli kuopustansa
päiviin tuleviin.
Harmeni jo emon hapsi.
Vuodet vieri, varttui lapsi
töihin mittaviin.

Yhä kukkuu onnenkäki.
Laajenee vain Riihimäki,
kaunis kaupunki.
Tänne kaikki radat johtaa.
Täältä aina silmään hohtaa
puhtain kristalli.

*

Aamusumu kattaa suota
Älä päivän kehrää vuota!
Ryteiköstä, aarniosta
kirves, hakku, kanki nosta!

Älä unten usviin vaivu,
älä korven eessä taivu!
Raivaa rata junan juosta,
kuoki kultavilja suosta!

Katso: kirkastuu jo rinne -
Notkon yöstä nouse sinne!
Kaipuus kaukosineen siirrä,
teräsjuova jälkees piirrä!

Ka

Vuonna 1960 Riihimäestä tuli kaupunki. Tapausta juhlittiin varsin näyttävästi. Pitkin vuotta oli erilaisia tapahtumia. Juhliminen huipentui syksyllä järjestettyyn Riihimäki-viikkoon, jolloin erityisesti korostettiin Riihimäki-päivän merkitystä. Heti vuoden alussa, ensimmäisessä kokouksessaan, uusi kaupunginhallitus julisti valokuvauskilpailun, jonka tee maksi nimettiin "Riihimäki tänään".

Riihimäen Sanomien "Sekalaisia ilmoituksia" -osastossa oli 12.2.1960 näyttävä ilmoitus, jossa julkistettiin kilpailun tarkoitus, säännöt ja arvostelulautakunta sekä palkintojen suuruus.

Kaikille avoimessa kilpailussa pyrittiin saamaan otoksia aiheista, "jotka lähitulevaisuudessa ovat vaarassa tuhoutua kasvavan kaupungin alle". Myös toiminnallisia kuvia kaivattiin. Kilpailukuvat pyydettiin jättämään heinä-

kuun loppuun mennessä kaupunginsihteerille.

Kilpailujulistuksessa paljastettiin myös arvostelulautakunta, jonka muodostivat kaupunginjohtaja Väinö J. Leino, kaupunginarkkitehti Kalevi Väyrynen ja insinööri Tapani Katila kaupungin edustajina sekä opettaja Vilho Heino Riihimäki-Seurasta, valokuvaaja Erkki Penger Riihimäeltä, somistaja Ryynänen Hyvinkäältä ja mainoshoitaja P.K. Jaskari Helsingistä. Kolme viimeiseksi mainittua olivat Kamerakerho 50:n ehdottamia.

Torstaina 8. syyskuuta 1960 vietettiin Riihimäki-viikon yhtä tilaisuutta, Riihimäen kasvot -juhlaa kansalaiskoululla. Monipuolisen ohjelman merkittävimmiksi tapahtumiksi voidaan katsoa kolmen kotiseutuaiheisen kilpailun tulosten julistaminen ja palkintojen jako. Näistä yksi oli juuri Riihimäki tänään -valokuvauskilpailu. Sen lisäksi julkistettiin kotipihakilpailun

Torikadun ja Maantien kulma v. 1959. Kuva Odert Lackschéwitz. Lunastettu. Oikealla etualalla entinen Gustafssonin, sittemmin Karman leipurinliike, keskellä Simeliuksen kellosepänliike. Vasemmassa reunassa pilkottaa Grothin kauppatalo Nykyisin maisemassa on entisellään vain Kerhotalon eteen jäänyt suojeltu mänty (keskellä).

Riihimäki on suloisin
kesä ja talvikin kaunehin.
Hauska on puistoja katsella
ja lapsuusmuistoja aatella.

Riihimäki on kehtoni,
aurinkoinen lehtoni.
Mielestäin ei haihdu pois,
ei maailmassa sen vertaa ois.

Riihimäki on kunnailla,
kaunehilla kummuilla.
Sen syliä aurinko hyväilee,
satakielet puissa visertelee.

Riihimäellä myös pihlajat,
tuomet sekä vaahterat
kukkivat ja tuoksuvat,
niin ihanasti hurmaavat.

Riihimäki on kultaisin,
timantti helmi kallehin.
Ei taivaan alla jalompaa
kaupunkia voi ollakaan.

*

Kukko kiekui, kana lauloi,
vilkaskaapa Otavaan!
Ukko virsujansa pauloi -
ja nyt riihtä tappamaan!

Riihi puitu, sauna saatu,
sitten härjät kyntämään...
Nyt on toinen töiden laatu -
junat mennä jyskyttää...

Aika antaa, aika lupaa,
toimekkaana touhuaa.
Tuskin enää savutupaa
muistaa vanha vaarikaan.

On se tääkin Riihimäki
muunnellut jo muotoaan.
Sodan kauhut kaiken näki,
mutta nousee tuhastaan.

Tässä oli Gulf-huoltoasema maaliskuussa 1960. Kuva Timo Määttänen. Lunastettu. E. Leinon huoltoasema sijaitsi Hämeenkadun ja Kauppakadun kulmatontilla, johon 1960-luvun alussa rakennettiin Sokoksen tavaratalo.

ja vanhojen valokuvien keruukilpailun tulokset.

Riihimäki tänään -valokuvauskilpailu oli herättänyt sangen suurta kiinnostusta. Palkintolautakunta päätti jakaa kymmenen 5000 markan suuruista rahapalkintoa sekä lunastaa 21 kuvaa à 2000 markkaa.

Palkittuja kuvia olivat ottaneet Timo Määttänen, Arvo Haakana, Odert Lackschéwitz ja Jalo Kujala. Heiltä lunastettiin myös lukuisa määrä kuvia.

Kun tilaisuudesta oli kulunut 35 vuotta, voittajakuvat tulivat yllättäen esille. Ne löytyivät Riihimäki-Seuran edesmenneen kunniapuheenjohtajan Vilho Heinon jäämistöstä. Heino toimi arvostelulautakunnan sihteerinä eikä syystä tai toisesta ollut toimittanut kuvamateriaalia kaupungin arkistoon.

Riihimäen kaupunki teki hienon kulttuuriteon järjestäessään ensimmäisen valokuvauskilpailun kaupungiksitulovuonna 1960. Kuvasadosta on tässä julkaisussa esillä suurin osa. Myös Riihimäki-Seura on järjestänyt samantapaisia kilpailuja. Talviaiheiset kuvat vuodelta 1986 ja vuoden 1995 kesäiset otokset ovat jo nyt kertomassa, kuinka nopeasti kaupunkikuva voi muuttua. Kilpailujen avulla voidaan innostaa ihmisiä tekemään havaintoja omasta ympäristöstään. Ilman vanhoja valokuvia esim. Riihimäki-Seuran tämänhetkisistä projekteista merkittävin, vuoden 1939 Riihimäen pienoismalli, olisi ilmeisesti ollut mahdoton toteuttaa.

Sahan raaka-ainetta. Riihimäen sahalta maaliskuussa 1960. Kuva: Timo Männänen. Lunastettu.

Kansalaisopiston tanhuryhmä vauhdissa kesäkuussa 1964. Esitys Riihimäki-filmiä varten. Kuva Timo Määttänen. Palkittu.

Vuoden 1960 Riihimäki valokuvissa ja runoissa

Timo Salmi

Vuonna 1960 elettiin kiivaan muutoksen aikaa, joka toi suomalaiset maalta kaupunkeihin, pohjoisesta etelään ja idästä länteen. Kaupungit kasvoivat, ja niiden ilme muuttui.

Julistaessaan valokuvauskilpailun "Riihimäki tänään" Riihimäen kaupunki toivoi saavansa kuvia etenkin häviämisvaarassa olleista kohteista. Haettiin kaunistelematonta kuvaa sellaisesta Riihimäestä, jota pidettiin pikemminkin menneisyyteen kuin nykyaikaan kuuluvana. Häviävä oli dokumentoitava. Miten hyvin kuvaajat onnistuivat valitsemaan kohteensa muuttuvaa kaupunkikuvaa silmällä pitäen?

Hämeenaukion, Hämeenkadun ja Kauppakadun puutalot ja aidat, Kareen valokuvaamo Murtokujalla ympäristöineen, entinen Löyttyniemen talo ja Paanasen talo Valtakadulla, monet lasitehtaan vanhat asuintalot, Maantien, Torikadun ja Rajapolun pihamaisemat, sahan lautatapulit, ikkunalasitehtaan asutus niin kuin itse tehdaskin, Junailijankadun puutalot, Shellin huoltamo Keskuskadulla, Kokin talo Kokinmäessä, autohuoltamo Hämeen- ja Kauppakatujen kulmauksessa, harjun alasyrjän puutaloasutus, Tekan tehdas ja vanha työväentalo ovat kaikki kadonneet tai muuttuneet. Harjun pohjoispuolinen avoin peltomaisema on rakennettu täyteen.

Kadonneiden kaupunkinäkymien lisäksi kuvaajat onnistuivat tallentamaan myös kadonnutta tai muuttunutta elämäntapaa ja työkulttuuria, osittain ehkä tietoisesti mutta varmasti paljolti sattumalta. Esimerkkejä tästä ovat höyryveturit, keskustan liikennekulttuuri, jo edellä mainitut kaupunkikuvallisestikin merkittävät lautatapulit sekä työn kuva ammattikoulun rakennustyömaalla tai ikkunalasitehtaalla. Joidenkin ilmiöiden merkitys on vähentynyt, vaikkeivät ne olekaan kadonneet täydellisesti. Näitä on esim. kristallinhionta.

Joskus häviäväksi odotettu kohde onkin pitänyt pintansa. Näin on käynyt esim. Äkkijyrkkä 2:n piharakennuksen, Maantien tai lennätinkonepajan ympäristön tapauksessa.

Kuvaajat ovat olleet todistamassa voimakasta uuden kaupunkimaiseman nousua ja tallentaneet myös sitä. Useissa kuvissa vanhan talon sijalle on jo kohoamassa uusi. Kokonaan uutta Riihimäkeä on kuvattu vähän. Esimerkkejä tällaisesta ovat Lopentie 19 ja sähkölaitoksen laajennustyö. "Riihimäki tänään" on nahkaansa luova kaupunki, jonka on aika ravistaa vanha ja kulunut pois uuden, entistä komeamman puvun päältä.

Kaupunkielämää ei ole dokumentoitu kovin tietoisesti, mutta se pilkahtelee esiin. Nuoriso kokoontuu polkupyörineen vielä hiljaisella Keskuskadulla Teräksen edessä, satunnainen pariskunta kulkee talvisella Hämeenaukiolla, rouva kantaen leivoslaatikkoa, mies salkkua, tai lapset juoksevat Murtokujalla. Autojen rinnalla kulkevat polkupyörät, traktorit ja hevospelit. Työmies näyttää työmieheltä lippalakista kumiteräsaappaisiin asti. Äkkijyrkän varrella on piharakennuksen portaille jätetty linttaan astutut naisten kengät. Kuvat välittävät elämän rytmin, ja se ehkä onkin niiden tärkein anti.

Onko valokuvien Riihimäki sama kuin Riihimäki-laulun tekstikilpailuun vuotta aikaisemmin lähetettyjen runojen kaupunki? Runojen Riihimäkeen kuuluvat entisaikainen riihi ja mäki sekä loppusointuisesti riihen luona kukkuva käki. Mennyttä aikaa on myös riihivaari tai -tonttu, jonka elämä järkkyy uutta kuulutavan rautatien ja teollisuuslaitosten tullessa. Runojenkin Riihimäki muuttuu kovalla vauhdilla: vanha katoaa ja uusi uljas, valkoinen kaupunki kohoaa sen tilalle. Monet runot ovat tiukastikin kiinni oman aikansa tapahtumissa.

Runot ja kuvat muodostavat yhdessä eräänlaisen utopistis-historiallisen jatkumon. Runoissa usvan takaa pilkottaa unenomaisena kaukainen menneisyys, valokuvauskilpailun kuvat antavat sille kasvot tallettaessaan Riihimäen alkuvuosikymmenten muistoja yhtä lailla kuin uuden ajan merkkejä, "Riihimäkeä tänään". Runot kurkottavat puolestaan tuntemattomaa tulevaisuuteen. Niissä kangastelee

Oi Riihimäki, kotiseutu
niin rakas meille rakkahaksi jäät.

On laulun mahti ikuisesti vakaa
ja kaiku sen käy
metsiköitten taa.
Ja sivistyksen ahjoon
palamistaan jakaa
uus sukupolvi aina uudestaan.

Ain joutanut on joukkueesi marssun
kun uhkaa vaara, kutsuu Isänmaa,
ja metsikkösi tallattu on valmiiks'
jos harjoitellaan, taikka - uuvutaan.

Jos harmaata on joskus yösi ollut
ja usvan takaa katot siintäneet
niin aamurusko jällehen on noussut
ja katot kaupungin nyt häämöittää.

Tiet tänne johtaneet on aikain takaa,
lie esi-isät niitä tallanneet -
kun tähkäpäitä vanhaan riihivakkaan
on petäjäisen jatkeeks kantaneet.

Niin ristiin, rastiin polkuja tääll' kohtaat
pois kauas pääset täältä koska vain
vaan aina, aina samat polut johtaa
takaisin, tää seutu parahin.

Oi Riihimäki, kotiseutu
niin rakas meille, rakkahaksi jäät.

Kirkkopuistoa. Kuva Odert Lackschéwitz. Lunastettu. Hämeenkatu 7:ssä sijaitsi vuoteen 1984 asti ns. Pehtoorin talo, jossa viimeisinä vuosikymmeninä oli Saavalaisen radioliike.

valmiina se Riihimäki, jota kuvien esittämässä kaupungissa ryhdytään juuri rakentamaan. Runojen usva on valokuvissa saanut vastineekseen pehmentävän lumen tai öisen hämärän.

Valokuvauskilpailussa olivat menestyksekkäimpiä kuvat, jotka esittävät dynaamista, vauhdikasta, rakentavaa ja liikkuvaa Riihimäkeä. Yksittäiset tunnelmakuvat saivat edustaa katoavaa entisaikojen asemakylää. Tuomaristolle vanhan dokumentointi ei ollut arvo sinänsä vaan vanhalla oli merkityksensä ainoastaan uuden, paremman vertailukohtana. Edistys nousee tunnussanaksi.

Riihimäki-laulun tekstit arvioi asiantuntijana runoilija Aale Tynni-Haavio, joka valitsi voittajaksi Väinö Mäkelän runon Uuden aamun Riihimäki. Sekin kuuluttaa edistystä muttei jää omaan aikaansa kiinni. Kielikuvat ovat juuri niin konkreettisia tai abstrakteja kuin halutaan.

Molempien kilpailujen Riihimäki on optimistinen, elävä pikkukaupunki, joka julistaa siirtävänsä menneisyytensä museoon ja muistoihin. Menneisyys on siinä kaupungissa eri asia kuin nykyisyys.

Talo Uramonmäellä (kesäkuussa 1960). Kuva Jalo Kujala. Palkittu. Uramonmäellä kuvattu vanha mökki on yhä olemassa Äkkijyrkkä 2:n pihassa.

Riihimäki, Riihimäki!
Sulle kukkui kerran käki
kukkaisilla kunnahilla,
kauneisilla kankahilla
mennehitten vuotten aikaan,
jolloin kansa uskoi taikaan -
tulevista ennusteli,
toivemaailmoissa eli,
teki töitään väsymättä
käyttäin järjen, voiman kättä.

Mitä kukkui kultakäki?
Mitä kuusen lintu näki?
Näki sodat, näki rauhan,
näki ajan valinkauhan -
Näki tyynet, näki myrskyt,
elonmeren vaahtohyrskyt.
Näki senkin, kuinka kestää
kansa kaiken turman estää
sisullansa sitkeällä,
voimallansa virkeällä.

Nyt tietää koko Suomen väki,
että tämä Riihimäki
julistettu kaupungiksi.
Moni kysyy: Miksi, miksi?
Edellykset sill' on suuret,
terveet, vahvat elinjuuret,
kasvut kaikki kauniit, hyvät,
itäväiset, ehjät jyvät -

Rautatiet on rakennetut,
maantietkin kohennetut.
Viitat viittaa moneen suuntaan
minne Luojan päivä puuntaa.
Tääll' on nousseet monet talot.
Loistaa neonsähkövalot.
Kauniin templin oivat urut
kaiullansa poistaa surut
ylentäin mieltä kansan
taivon puoleen soinnullansa.

Somat myös on täällä puistot,
joista monet kalliit muistot.
Sankartenkin muistomerkin
näkee täällä mielin herkin.
Ja työt aineen askarmaalla
paljon painaa arvon vaalla.
Tiede, taide ylväs elää,
laulu soi ja harput helää.

Sulle, hyvä Riihimäki
tulevina päivinäkin
olkoon siunaus taivaan Herran
kuten ollut monen kerran
voimanasi, apunasi
kaikissa sun vaiheissasi!
Toivotaan, oi kultakäki,
ett' eelleen tämä Riihimäki
ois kukuntasi onnenkohde
ehtymätön valonjohde.

Valtakatu 9 (toukokuussa 1960). Kuva Jalo Kujala. Valtakadun ja Heikkilänkujan kulmatalo oli entinen Herajoen Väinölän tilan päärakennus. Siellä sitä oli käytetty mm. väliaikaisena kouluna. Naapuriin oli vuonna 1932 kohonnut Wäinö Paanasen kauppa.

Hämeenkaarre eilen.
Kuva Arvo Haakana. Palkittu.
Hämeenaukiolla sijainneiden viime vuosisadan lopun puutalojen tilalle työntyvät kivitalot Hämeenkadun suunnasta. Vanhan apteekin talo on rakennettu vuonna 1950.

Näillä harjuilla talviset puhurit pui,
kesä kukkineen kerkesi tänne.
Lintuparvet kun vaarojen varjosta ui,
silloin jousessa helähti jänne.
Eräretkien entinen erämies:
mistä kulki sun tallattu tuloties?

Eikä mainetta meille tuo aikojen yö,
ikihongat ei hurmeesta haasta.
Käsivartemme kasvatti rauha ja työ,
kylä nousi näin maassa ja maasta.
Näimme syntyvän lapsena syksyn sään
kotikaupungin ripeän Riihimään.

Meillä lasi ja rauta on onnemme tie,
meidän työtämme naapurin nähkää.
Sillä ammoin jo riihemme jäähtynyt lie
eikä tuulikaan tuiverra tähkää.
Mutta rakkaus maahan se säilyy niin,
vaikka muutimme kylästä kaupunkiin.

Tässä tunnemme tuskatkin syntymämaan,
emme lähtisi länteen, ei itään.
Mitä maailma almuja antaisikaan,
kotipaikan ei mittaista mitään.
Kotipaikka on oikea onnen maa,
sitä tahdomme rauhassa rakentaa.

Riihimäki-laulun tekstikilpailussa palkitut runot

Vuonna 1959 Riihimäki-Seura järjesti kirjoituskilpailun Riihimäki-laulun tekstin löytämiseksi. Ensimmäinen palkinto annettiin helsinkiläisen Väinö Mäkelän runolle Uuden aamun Riihimäki, toinen helsinkiläisen K. Kivilaakson Riihimäki-laululle ja kolmas somerolaisen Ester Ahokaisen tekstille Säkeet Riihimäelle. Jokainen runo palkittiin Aale Tynni-Haavion korjaamassa muodossa. Tauno Karila sävelsi Mäkelän runon korjatun version. Seuraavassa tekstit ovat alkuperäisinä ja korjattuina.

Uuden aamun Riihimäki
Väinö Mäkelä

Riihimäen harjanteilta
näen seudun vehreän,
joka liittää terässuonin
Pohjois-Suomen, etelän.
Näen tehtaat, niiden sauhun,
kuulen elonsykkeen pauhun,
rakentaahan uuras väki
mainettasi, Riihimäki.

Vaikka lempeä on luonto,
talvipäivän hämäryys,
valon aika toimet vaatii;
korjuuhetken määrää syys.
Täällä huomispäivään luottaa,
työllään onnentunteen tuottaa
harjanteiden uuras väki,
uuden aamun Riihimäki.

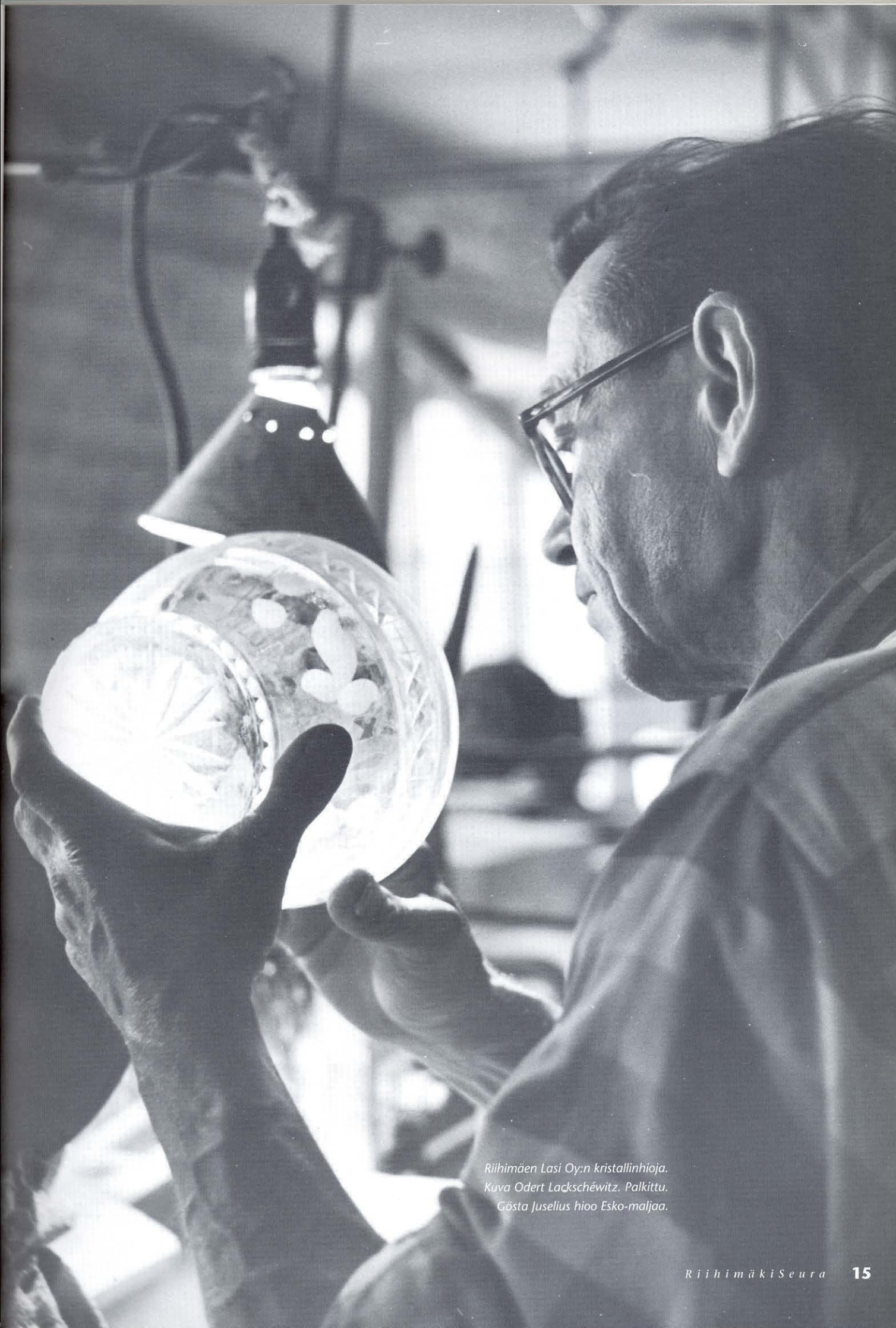
Uuden aamun Riihimäki
Aale Tynni-Haavion korjaama versio, I palkinto

Riihimäen harjanteilta
näen seudun vehreän,
joka liittää terässuonin
Pohjois-Suomen, etelän.
Kone käy ja tehdas jyskää,
lasi loistaa, rauta ryskää,
rakentaahan uuras väki
mainettasi Riihimäki.

Vaikka lempeä on luonto,
talven kattaa hämäryys.
Valon aika toimet vaatii,
korjuuhetken määrää syys.
Täällä luottavainen kansa
takoo työllään onneansa,
harjanteiden uuras väki,
uuden aamun Riihimäki.

Sulatusuuni. Ikkunalasitehtaalla tammikuussa 1960. Kuva Timo Määttänen. Lunastettu.

Riihimäen Lasi Oy:n kristallinhioja. Kuva Odert Lackschéwitz. Palkittu. Gösta Juselius hioo Esko-maljaa.

Riihimäki-laulu
K. Kivilaakso

Rautauurrot synnyinjuurinamme.
Työmme liekki väri vaakunamme.
Raiviossa rastit ilveksemme.
Karun seudun voitti miehuutemme.
Riihimäki! Laulus kantaa...

Metsän, peltoinkaarto reunamalla
vartuntaasi kertoo taakan alla.
Tehtaan joiku toimintamme vuosta
sanomata saattaa: "Nousit suosta!"
Riihimäki! Laulus kantaa...

Ristiinlyövä täällä vuoksi elon,
murtuu kahle epäluulon, pelon.
Selkeämpi kasvojesi kuva,
maininkina - uoma vapautuva.
Riihimäki! Laulus kantaa...

Tulevaisen velvoitus ja vastuu
kamarallas nuorin katsein astuu!
Viesti suuntavalon antakaamme
luottavaisna huomenuskoon maamme.
Riihimäki! Laulus kantaa...

Kumpareines kiinnät, viehdät meitä!
Kaupunkimme sidot valtateitä!
Riihimäki! Sykkeessäsi uutta
soita nykyhetken ikuisuutta.
Riihimäki! Laulus kantaa!

Riihimäki-laulu
Aale Tynni-Haavion korjaama versio, II palkinto

I säkeistö kuten alkuperäisessä

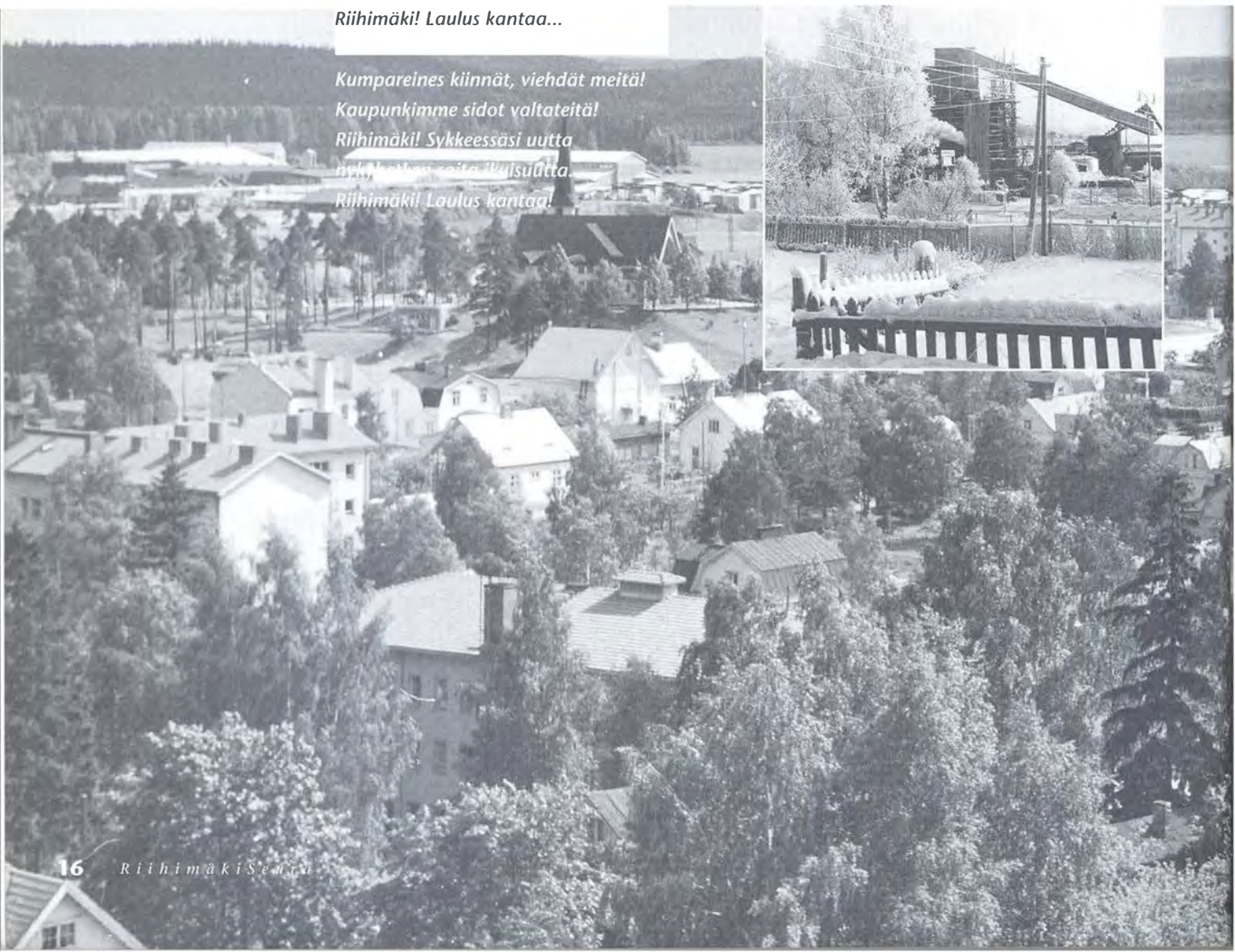
Metsän, peltoin kaarto reunamalla... [loppu kuten alkuperäisessä]

III säk. pois

Tulevaisen velvoitus ja vastuu
nuorin katsein kamarallas astuu.
Suuntavalon viesti antakaamme
luottavaisna huomenuskoon maamme.
Riihimäki! Laulus kantaa...

Kumpareines kiinnät, viehdät meitä.
Sidot kaupunkimme valtateitä.
Riihimäki! sykkeessäsi uutta
soita nykyhetken ikuisuutta.
Riihimäki! Laulus kantaa!

Sähkölaitos II.
Kuva Odert Lackschéwitz.

Säkeet Riihimäelle
Ester Ahokainen

Kirkas, lailla kristallin,
olkoon laulu tää.
Saakoon säkein kotoisin
mielet virittää.
Meitä sitoo sama työ,
samaan tahtiin sydän lyö.
Kirkas, lailla kristallin,
olkoon laulu tää.

Salpausselän harjanteet
kodin, suojan soi.
Kädet, työhön tottuneet,
täällä askaroi.
Kuultava ja verraton
tunnuksemme lasi on.
Kädet, työhön tottuneet,
täällä askaroi.

Riihimäki, rinnalles
eipä vertaa lie.
Ristiin rastiin ratojes
tänne päätyy tie.
Kotiseudun piirteet nää
kirkkaimpina mieleen jää.
Riihimäki, rinnalles
eipä vertaa lie.

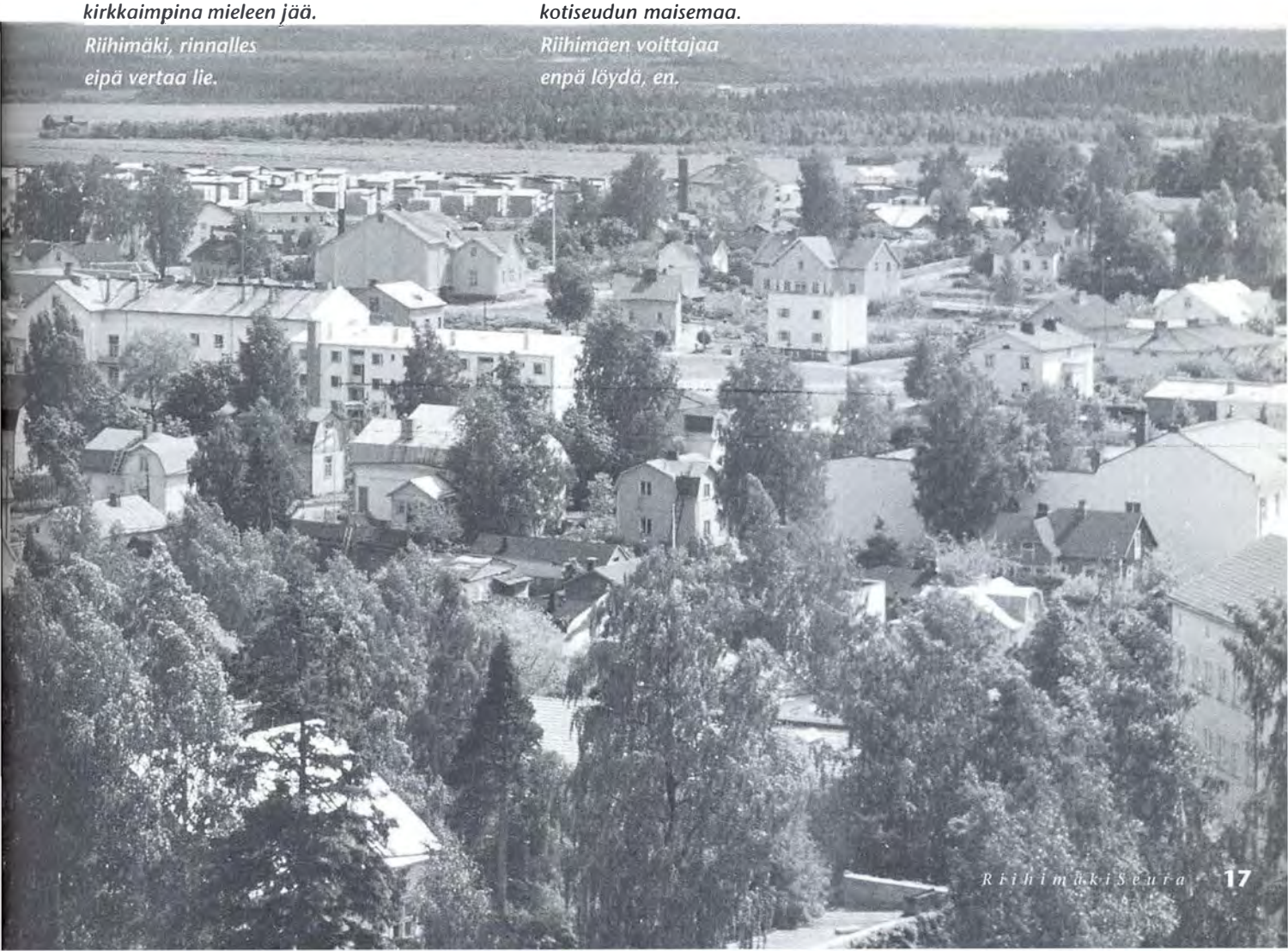
Säkeet Riihimäelle
Aale Tynni-Haavion korjaama versio, III palkinto

Kirkas, lailla kristallin,
laulu helkkyköön.
Saakoon säkein kotoisin
mielet virittää.
Meitä sitoo sama työ,
samaan tahtiin sydän lyö.
Kirkas, lailla kristallin,
laulu helkkyköön.

Salpausselän harjanteet
kodin, suojan soi.
Kädet, työhön tottuneet,
täällä askaroi.
Kuultava ja verraton
tunnuksemme lasi on.
Kädet, työhön tottuneet,
täällä askaroi.

Riihimäen voittajaa
enpä löydä, en.
Radat ristiin rastiin käy,
täällä yhtyen.
Sydän aina tallettaa
kotiseudun maisemaa.
Riihimäen voittajaa
enpä löydä, en.

Riihimäki v. 1959. Kuva Odert Lackschéwitz. Vesilinnan huipulta avautuva näkymä muistuttaa jo nykyistä, mutta Hämeenkadun varrella on runsaasti puutaloja kuten esim. rukoushuone (suuri vaalea rakennus keskuskirkon edessä). Samoin seuratalo on pystyssä Hämeenaukiolla. Seuratalo paloi tammikuussa 1976.

Riihi kai tässä joskus on ollut
siitä tämä nimikin on tullut.
Riihi se elämästä muistuttaa
yhä täällä moni leipänsä saa.

Kiskot täältä lähtee länteen,
itään,
junat kulkevat ulos ja sisään,
joka vain hiukkasenkin
matkustaa,
kyllä Riihimäen hän nähdä saa.

Ahkeraan teemme täällä me
työtä,
poistamme aineen ja hengen yötä.
Varaa on laitojakin laajentaa,
kun edustamme tässä
keskustaa.

Riihimäki paikka on oivallinen,
elämä täällä on onnellinen.
Kun samaan hiileen vaan
puhalletaan,
kaikki kyllä saadaan
kukoistamaan.

*

Me seisomme porttina
Helsingin
ja lukkona laajan Hämeen,
me raivaamme kourin
lämpimin
kodin keitaaksi jokaisen
rämeen.
Käy kauttamme Savon ja
Karjalan tie
ja Pohjolan suunta suorin.
Sydän sykkivä maamme
varmaan lie
tämä kaupunki raikas, nuorin.

Me nousemme niinkuin
tähkäpää
ajan ankeiden tuulien alta
ja kohtalon myrsky jos yllättää,
ei peljätä meitä sen valta.
Me seisomme valppaina
turvaten
esi-isien henkeä suurta,
näin valvattain sekä vaalien
Hämeen heimomme vankkaa
juurta.

Lisävaloa Riihimäki-Seuran ensi vuosien historiaan

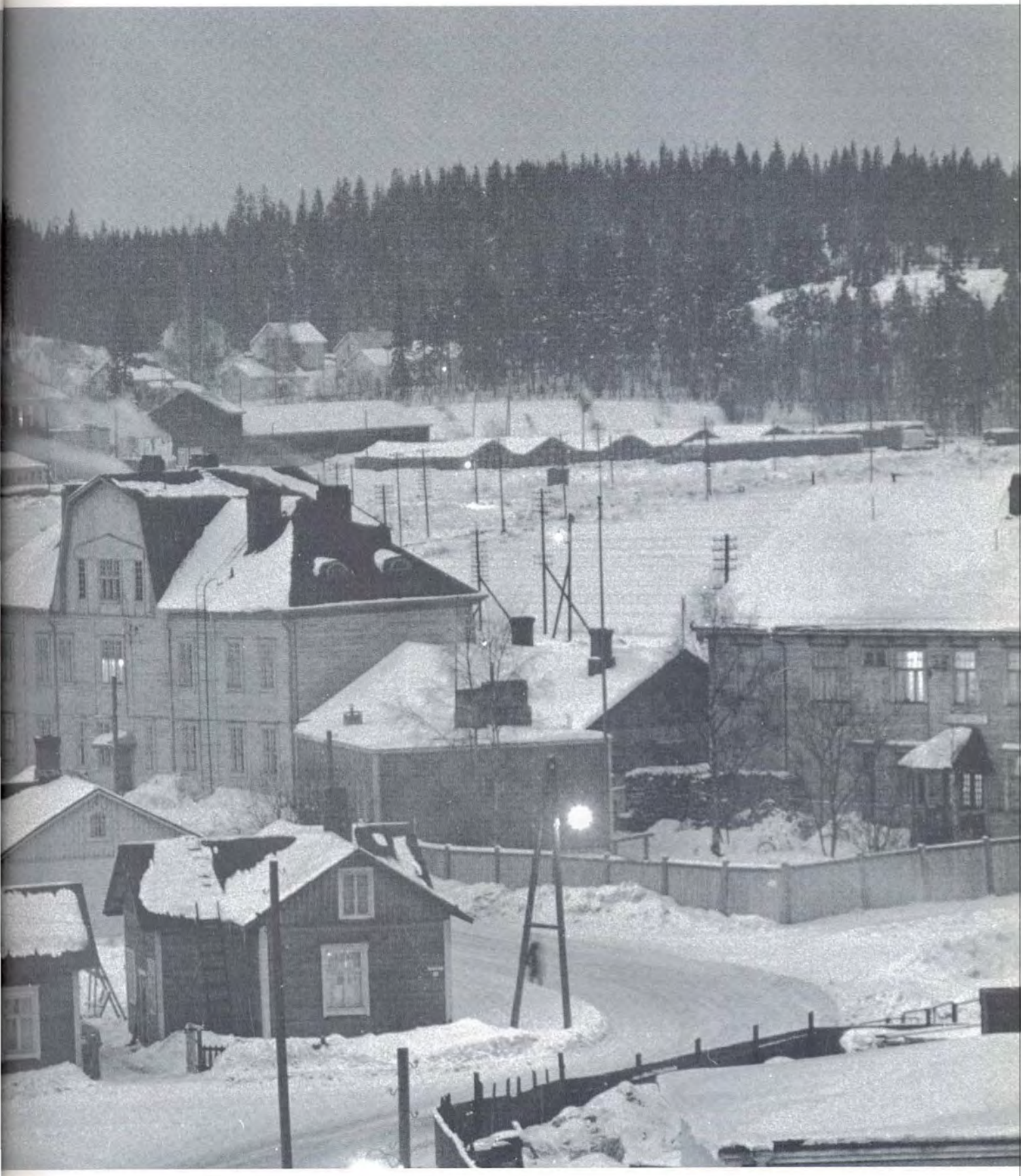
Riihimäki-Seura perustettiin vuonna 1935. Toiminta sammui sotavuosina ja elvytettiin uudelleen vuonna 1957. Seuran viimeisenä puheenjohtajana ennen katkoa on pidetty kruununvouti Matti Hurmetta, joka muutti talvisodan jälkeen Riihimäeltä Hämeenlinnaan. Hänen talonsa Kotiliesi tuhoutui pommituksessa.

Riihimäen Sanomat uutisoi 19. marraskuuta 1940 Riihimäki-Seuran vaalikokouksesta todeten Hurmeen pyytäneen paikkakunnalta muuton vuoksi eroa puheenjohtajan tehtävästä. Seuraajaksi valittiin kirkkoherra Wiljo-Kustaa Kuuliala, joka oli kuulunut johtokuntaan seuran perustamisesta lähtien. Sihteeriksi valittiin Alli Koivisto, ja muuten johtokunta päätettiin pitää ennallaan. Tätä kirjoittaessani samainen Alli Koivisto on Riihimäki-Seuran tilintarkastaja.

Kotiseututyö oli luonteva osa Kuulialan monipuolista toimintaa yhteiskunnallisessa ja kulttuurielämässä, ja voi olettaa, että hänen johdollaan Riihimäki-Seurakin olisi toiminut aktiivisesti niin menneisyyden kuin tulevaisuuden parissa. Jatkosodan syttyminen kesällä 1941 oli kuitenkin niin raskas isku yhdistystoiminnalle, että Riihimäki-Seurakin vaipui monivuotiseen talviuneen.

Talovanhuksia Murtokadun varrelta maaliskuussa 1960. Kuva Timo Määttänen. Lunastettu. VR:n uuden kivitalon (Keskuskatu 2) katolta kuvatussa maisemassa erottuvat mm. ikkunalasitehdas, Hakkolan matkustajakoti ja pappila. Etualalla kadunkulmassa sijaitseva pieni talo antoi aiheen Irma Airiston näytelmään Musta kulmatalo.

Urheiluvuoden 1960 saavutuksia ja lupauksia

Riihimäen kauppala
kaupungiksi kohoaa
ilo silmää hivelee,
uutuuksia kun katselee.

Täältä vanha katoaa,
mökit harmaat matalat,
aravat uudet hurmaavat
täyttää mäet korkeimmat.

Vesitorni ja uimala
kauneutta luo loistollaan,
tää paikka meille mieluisa,
tie sinne johtaa riemulla.

Myös sairaala kaunis ja
valkoinen,
se myöskin on apuna
vaivaisten,
lohdun se suruhun tuottaa,
kun vaan sairaalan apuhun
luottaa.

Asema risteys nykyaikainen,
siinä etelän, pohjoisen,
idän ja läntisen,
suuret herrat kohdataan,
ja eteenpäin heitä ohjataan.

Siis ällös väheksy kaupunkia
päänsä kun nostaa
kauppalasta,
tää pieni vielä on arvoltaan,
mut' suureksi kasvaa
tarmollaan.

Kari-Veli Lehtonnen

Riihimäen kauppala muuttui kaupungiksi uudenvuodenyönä 1960 komean ilotulituksen saattamana. Keskustan kaduille kokoontuneen juhlakansan joukossa oli tulevaisuuteen luottavia urheiluihmisiä. Oli mäkihyppyyn vahvasti uskovia, jääkiekon mahdollisuuksiin luottavia, naisyleisurheilun asemasta huolestuneita, koripalloilun aloittamisesta innostuneita. Kristallipalloa heillä ei ollut: 1990-luvun käsipallon ja salibandyn vahvaa asemaa tuskin kukaan olisi aavistanut, lumilautailusta puhumattakaan.

Jossittelu on sinänsä turhaa, mutta kuitenkin: millainen Riihimäen urheilumaailma olisi vuonna 1998, jos riihimäkeläisissä urheiluseuroissa olisi 1960-luvulla toimittu toisin? Millainen suurmäki olisi Riutan valtakunnallisessa talviurheilukeskuksessa, jos mäkihyppääjä Pekka Salo ei olisi halvaantunut Kulmin jättiläismäessä sattuneessa onnettomuudessa? Millaisia huippu-uimareita kaupungista löytyisi, jos maauimalan valmistumisen jälkeen olisi heti satsattu uimahallin rakentamiseen?

Urheiluvuosi 1960 alkoi lupaavasti. Kauppaoppilaitoksen toisella vuosikurssilla opiskellut Pekka Salo (ei painonnoston ikinuori mestarismies Pekka Salo!) oli nousemassa suomalaisten mäkikotkien kärkikaartiin. Lahden olympiakarsinnoissa hän oli lyönyt ällikällä asiantuntijat neljännellä sijallaan. Ruotsissa Falunin hiihtokisoissa kohtalo antoi jo varoituksen. Ensimmäisellä kierroksella riihimäkeläinen oli toisena maailmankuulun Helmut Recknagelin jälkeen. Toisella kierroksella Salo sivusi mäkiennätystä mutta kaatui. Kuukautta myöhemmin hän saavutti nuorten Suomen mestaruuden.

Kiskossa varttui menestyvien hyppääjien kaarti. Mäenlaskun B-mestaruuskisoissa Seppo Hallikainen oli neljäs ja Eero Lehtinen viides. Heikki Vähämaalle, Arvi Hallikaiselle, Niilo Kytösaarelle, Matti Koukkulalle, Esko Jokiselle, Toivo Huuskolalle, Seppo ja Pekka Lehtiselle ym. urheilupuiston hyppyrimäki oli tuttu harjoituspaikka. Mäkihypyssä kilpailtiin myös

Riihimäestä kaupunki 1/1 -60. Kuva Timo Määttänen.

Hausjärven Karhissa ja Lopen Sajaniemen Haukkamäessä.

Riuttaan ryhdyttiin vakavissaan pohtimaan 70 metrin mäen rakentamista, lahtelaisiin mittoihin. Muutama luonnos piirrettiin. Kohtalo päätti kuitenkin toisin. Maaliskuussa 1962 Pekka Salo kaatui Ulmin lentomäessä ja halvaantui. Kiskon mäkihyppääjäkaarti siirtyi edustamaan Hyvinkäätä. Rappeutunut hyppyri purettiin keskusurheilukentän kupeelta, uutta ei rakennettu. Riutta odottaa edelleen hiihtokeskustaan. "Väliaikainen hiihtomaja" on jo yli 40-vuotias. Vain jossitellen voidaan pohtia, mitä Salon mahdollinen maailmanmaine olisi voinut vaikuttaa.

Riihimäen Pallonlyöjät ja Palloseura olivat vuoden 1960 vahvat palloiluseurat. Pesä- ja jalkapallossa ne eivät kilpailleet keskenään, mutta sitäkin kovempaa oli keskinäinen peli jääkiekossa. Urheilupuiston kaukalossa nähtiin värikkäitä taisteluita, ja ottelutauoilla niin pelaajat kuin osa yleisöstä lämmittelivät kalliorinteen pukusuojassa.

Suomensarjassa RPL kamppaili kevätkierroksen turhaan. Maalivahti Erkki Käppi sai poimia kiekkoja selkänsä takaa. Jorma Kivipadon, Veikko Poutiaisen, Eino Munnukan, Toivo Sorvarin, Seppo Puhakan, Ossi Partasen, Pentti Lindgrenin, Risto Kolehmaisen ja kumppaneiden taistelu ei auttanut. Hämeenlinnan Tarmo löi joukkueen 10 - 1, ja armottomia olivat muutkin. Meno maakuntasarjaan oli tosiasia.

Syksyllä maakuntasarjassa voimat jakaantuivat. RPL:n tehopelaajia olivat mm. Veli Pynnönen, Seppo Puhakka, Matti Salo ja Jorma Kivipato. Palloseuraa puolestaan edustivat Veikko Poutiainen, Juhani Pesonen, Jorma Kauhanen, Arvi Hallikainen, Juhani Rimpinen, Risto Riihimäki ja Erkki Wackström. Jälkeenpäin moni mietti, miten korkealle olisikaan päästy, jos jääkiekossa olisi ollut yksi vahva seura...

Uusi palloilulaji näki päivänvalon vuonna 1960, kun RPL otti ohjelmaansa koripalloilun. Silloisen Kansalaiskoulun, nykyisen Harjunrinteen koulun alimittaisessa salissa RPL tahkosi ensin piirinmestaruuden ja nousi HNMKY:n II-

Riihimäki, Riihimäki,
tunnettu on nimi tää,
täällä kukkuu kevään käki
oli syys- tai talvisää.

Riihessäsi, varstain tahtiin,
puitiin viljaa aikoinaan.
Rautatiestä pääsit mahtiin,
huomatuimpaan asemaan.

Nyt tääll pauhaa sammot monet
syötävää ja myötävää.
Uudenaikaisemmat koneet
tuotantoa edistää.

Tää on vilkas kauppakeskus,
täällä myydään, ostetaan.
Raha liikkuu, vielä joskus
luottoakin tarvitaan.

Kulttuuria, sivistystä
täällä tarkoin vaalitaan.
Kaikkialla edistystä,
mihin silmä katsoikaan.

Työlle joka sävel soittaa
juhlapäivää kaupungin,
Riihimäen aateloittaa,
koristelee kukkasin.

Kirkonkellotkin ne helää,
kutsuna soi temppeliin.
Rattoisa on täällä elää,
täällä, täällä viihtyy niin.

Riihimäki, nuorin olet
kaupungeista Hämeenmaan,
eteenpäin kun aina polet
vanhene et milloinkaan.

Riihimäen maisemassa maasto
mäentöyräistä.
Väki vanha vielä muistaa
"hyvää aikaa" entistä:
koti pieni, riihi musta rinteen
kainalossa,
riihivaari syksy-yönä valvoi
pimennossa.

Riihimäen kaupungissa monta
ihme-nähtävää:
suvilämpöisessä uidaan, vaikk' on
talven pakkassää.
Yö on kuuton valoisa, kuin
päivä helottaisi.
Riihivaari sokeaksi silmät täällä
saisi.

Riihimäen kaupungissa
kaukoradat risteilee,
idän lännen pohjan puolta kan-
saa kulkee retkeilee,
Riihimäen lasin liittää
matkamuistoihinsa.
Riihivaarin vielä muistaa
kaunis kaupunkinsa.

*

Nyt käymme innoin laulamaan
sun arvokkuuttas, työ.
Ei kestävämpää löydykään
kuin hyvin tehty työ.
Se onnen paisteen tielle luo
ja mieleen rauhan tuo.

On isät paljon raivanneet
kasvamaan rämeiköitä.
Työn helteessä eivät uupuneet
kun muistivat he meitä.
Ei säästäneet he itseään,
Työ nostakaamme kunniaan.

Jo kypsyy vilja kultainen
myös hengen vainiolla.
Ja vaot kylvön ikuisen
muistamme siunauksella.
Teot isöin meitä velvoittaa.
Ne säilyy aikain taa.

Ties' vaikka olympialaisiin. Riihimäen urheilukentällä helmikuussa 1960. Kuva Timo Määttänen.

joukkueen, Pankki-Veikot ja Roihuvuoren Roihun kukistettuaan Suomensarjaan. Nimet Hynninen, Puhakka, Huttunen, Pesonen, Järvinen, Huotari, Wackström, Vainio, Juntto, Mauno, Kolehmainen, Seppälä, Heino ym. tulivat tutuiksi.

Koripalloilu olisi - jossitellen jälleen - tarvinnut jo tuolloin oman erikoisseuran. Vuosikymmenten mittaan tehtiin merkittäviäkin yrityksiä maan pääsarjaan nousemiseksi, mutta monen lajin palloiluseurassa ei pieni koripallojaosto päässyt täysin toteuttamaan haaveitaan. RPL:n alkuaikoina lajilla olisi ollut vähemmän kilpailijoita kuin myöhemmin.

Maauimalan valmistuminen Riihimäelle vuonna 1955 oli kilpauinnille valtakunnallinen merkkitapaus. Maan parhaimmista uintiseuroista Oulua myöten saapui harjoittelijoita Riihimäen pitkille radoille. Maaottelu-uimareiden leirejä piti urheilupuistossa Eino Heikkinen, jonka tarkassa valvonnassa mm. Karri Käyhkö ja Kari Haavisto uivat kilometrejään.

Maauimalassa pidettiin kovatasoisia uimakisoja ja vesipalloilussa Riihimäki nousi valtakunnallisesti näkyville. Suomi kukisti Viron vesipallomaaottelussa. Mahdollisuudet hukattiin jatkossa. Kun talviharjoittelua varten olisi uimahalli ollut välttämätön, se rakennettiin vasta "jälkijunassa", vuosikymmen myöhässä.

Yleisurheilu koki saman olosuhteissaan. Kisko oli vuonna 1960 maan parhaita miesten ja nuorten sarjoissa. Naisurheilu oli lamassa. 1990-luvulla tuntuisi mahdottomalta vuoden 1960 seuraottelutulos: Viipurin Urheilijat kukisti Kiskon vaivalloisesti pistein 102 - 96. Lajivoittajia olivat kiskolaisista E. Ruponen, E. Iivonen, E. Lindström, M. Flyktman, J. Virolainen, M. Snellman ja E. Sumi.

Maaottelumiehiä olivat aitajuoksija Raimo Koivu ja kolmiloikkaaja Yrjö Tamminen. Jälkimmäinen siirtyi loppuvuodesta edustamaan Loppea, samoin moukarinheittäjäveljensä Olli. Urheilukenttäuudistuksia odotettiin. Keskuskentän nurmetusta lupailtiin, mutta niin yleisurheilu- kuin jalkapalloväen toive hautautui ikuisten lupausten joukkoon.

Ensimmäinen kaupunkivuosi 1960 ei kuitenkaan ollut pelkkää menetettyjen mahdollisuuksien aikaa. Iloisia uutisia kantautui milloin mistäkin urheilulajista. Voimistelussa Jussi Poutiainen hevosteli nuorten Suomen mestariksi ja oli 12-ottelussakin pronssilla. Sauli Hämäläinen oli hyvä kilpakumppani, pronssimies hänkin.

Helsinkiläisen Kari Karnakosken balettikouluista yksi toimi vilkkaasti Pohjoisella koululla, Paavo Oinaalan johtama Kisko järjesti onnistuneesti painonnoston Viro-Suomi -maaottelun, ja pyöräilijä Uolevi Väisänen kilpaili menestyi mm. Ruotsin halkiajossa. Moottoripyörien huiput kaikista pohjoismaista kilpailivat maarata-ajossa raviradalla Kauko Jousasen kiitäessä rataennätyksen 1.34,6.

Samaisella radalla ravattiin merkittäviä hevoskilpailuja. Tuntumaa kävi ottamassa mm. presidentti Urho Kekkosen omistama lämminveriori Lento. Elokuun ravit olivat kaksipäiväiset, saavutus, johon 1990-luvulla ei enää ole ylletty. Esteratsastuksessa johtaja Reino Järvisen ja neiti Erva Järvisen My Rose tuli vuosi-

Kotikunnaat on kultaisimmat,
niille aatokset aukeaa.
Ne lapsuusaikamme armaat
aina mieleemme johdattaa.

Aina muualle matkustaissa
kotiseutuja kaipailen.
Niiden vertaista kulkeissani
ma varmasti löydä en.

Nämä seudut varmasti kätkee
monet mennehet muistelmat.
Täällä surtu on taistoissa elon,
riemuin lauleltu laulelmat.

Elon valtimo voimakkaana
näillä seuduilla sykkäilee.
Kansa työssään ahkerana
eespäin kulkee ja hymyilee.

Tämän nuoren kaupunkimme
vielä näemme loistossaan.
Se on tuleville suvuillekin
vielä kertova maineestaan.

Täällä elää monet aatteet,
hengen tulikin leimuaa.
Me pyydämme seudulle tälle
Luojan apua siunaavaa.

Kansanhiihto. Latu Riuttaan tammikuussa 1960. Kuva Timo Määttänen.
Kuva on otettu Lasitehtaan koulun lähistöltä.

Kaduilla nuoren kaupungin
- se on Riihimäki - astelin,
kun kuulin: juna viheltää...
ja pyörät pyörii ympyrää...
Sielu menneen ajan näki:
Riihimäki... Riihimäki...

Kuoro:
Legenda kertoo, että
ei ollut seudulla vettä,
kun lapsonen ruohoa kitki
ja oli jano ja lapsi itki...
Lensi enkeli valkeasiipi
ja luokse pienoisen hiipi,
löi maahan säihkyvän miekan:
vesi kumpusi lävitse hiekan.
Loi lahjana Jumala lähteen,
laps kuivasi kyyneletähteen,
sen hyväksi ihminen näki,
jäi seudulle runsas väki.
Ja kertoo legenda pyhä:
se lähde on siellä yhä!

Riihimäki - kaupunkini,
ain olet, elät muistoissani,
vaikk' aika apein askelin
mun poies vei... Mutt' takaisin
mä palasin ja kukkui käki:
Kuk-kuu, kuk-kuu,
Rii-hi-mä-ki!

Kuoro:
Puhalsi lasia kerran
mestari tuokion verran,
puhalsi, puhalsi, mutta
kun katseli valmistunutta,
hylkäsi, murskasi... Toisen
puhalsi, uudeksi loi sen.
Mieltyipä luomaansa kuvaan
ja työhönsä valmistuvaan
puhalsi, sormin herkin
painalsi Mestarin merkin:
ilveksen kuvan. Ja laatu
on maailman maineeksi saatu.

kymmenten legendaksi.

Hiihtokisoihin riitti väkeä. Ainutlaatuisiksi koettiin Tapio ja Sirkka Vatsian Riutassa järjestämät yhdeksännet 50 kilometrin hiihdot. Isännän hiihtäessä 15 muun kilpakumppanin kanssa, oli Sirkka hoitamassa lihaliemen, mustikkasopan, appelsiinien ja kahvien jakelua. L. Alm Oy:n kiertopalkinnon voitti Keijo Ruponen ajalla 2.57,32. Vanhin hiihtäjä oli 62-vuotias J. Teräväinen ja nuorin 14-vuotias Juhani Vehmas, tuleva liikunnanlehtori.

Jääkiekon nuorisotoiminta ei alkanut suinkaan Nikkarien perustamisesta. Vuonna 1960 oli Petsamon hallitsemassa korttelikiekkoilussa mukana 15 joukkueessa 164 poikaa. Lajin Riihimäelle istuttaja, opettaja Aimo Karma, oli lahjoittanut parhaan puolustajan palkinnon M. Tiaiselle. Väinö Roution pojat voittivat kansakoulujen jalkapallomestaruuden ja mukana oli palloa potkimassa Hannu Seppäsen vanavedessä mm. Arto Lapiolahti.

Kisko järjesti - ja voitti - kaupungin halkijuoksun Pohjoiselta kansakoululta Seuratalolle. Aikaa kului 2.49,4, Viestirykmentti kiri hopealle. Yleinen Autoliitto ja Riihimäen Yrittäjänuorten Autokerho järjestivät tammikuussa rallyajon. Matti Kolehmaisen laatiman 270 kilometrin reitin ajoi nopeimmin pari J. Toivonen ja J. Kallio.

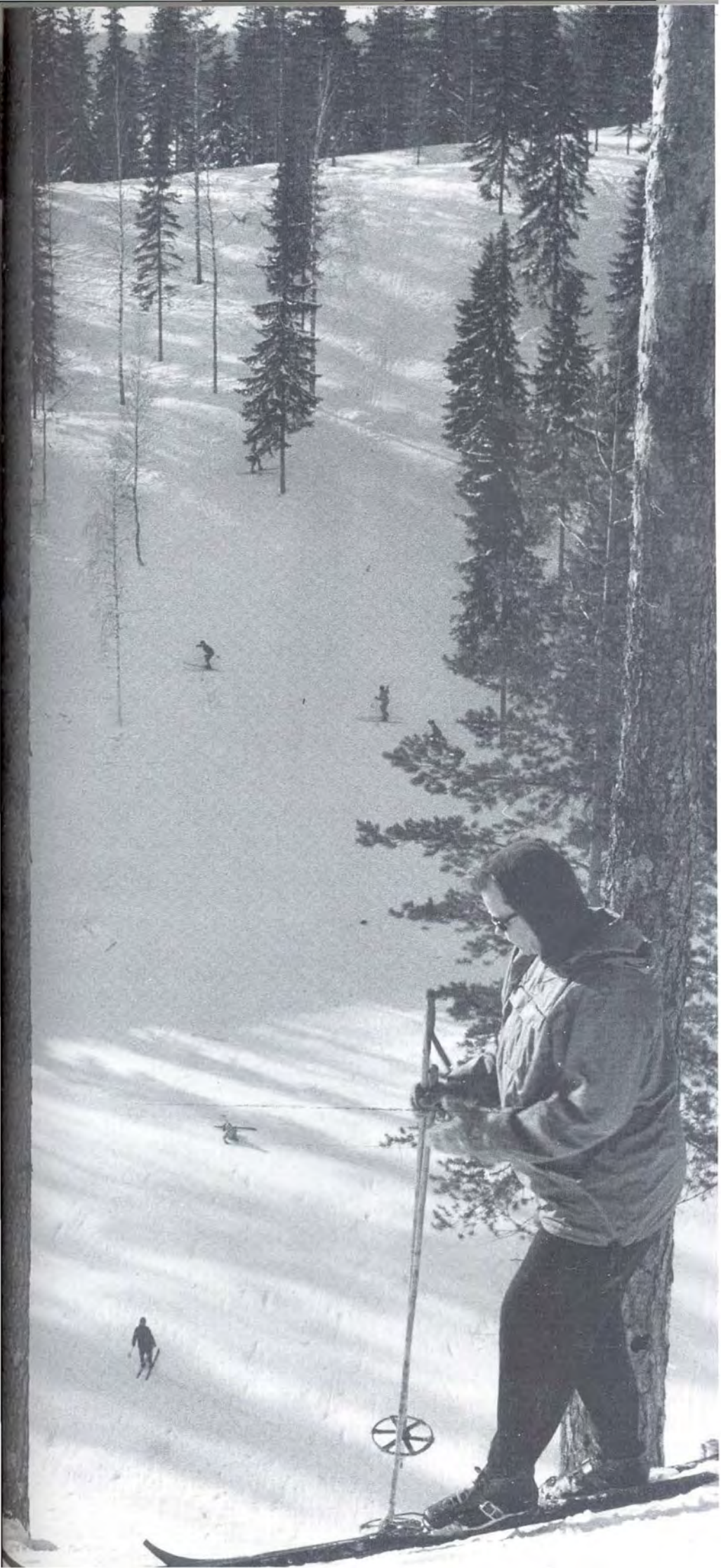
Moottorikerhon puheenjohtajaksi valittiin Heikki Kaarilahti, joka on yhä 1990-luvulla mukana moottoriurheilun vauhdikkaassa maailmassa. Yhtä 1960-luvun harrastusta ei kuitenkaan ole vuosikymmeniin nähty Riihimäellä. M. Paunilan, E. Airikkalan, V. Laakson ja kumppaneiden johtamia moottoripartiopoikia ei ole liikkeellä. Poissa ovat myös silloiset moottoriurheilun tukijayritykset: Kaari-Auto, Autola ja Auto-Vaihe. Vain yksi tuon Riihimäki-Rallin edeltäjän tukijoista jatkaa: Toivo Himbergin autoliike.

Riuttan kattila. Näkymä Riihimäen talviurheilukeskuksesta helmikuussa 1960. Kuva Timo Määttänen.

Ah, koti kallis, koulutie!
Luo lemmitynkin muistot vie:
taas kuljemme me rinnakkain
ja elo riemua on vain...
Ja kukkuu lemmen kultakäki:
Kuk-kuu, kuk-kuu,
Rii-hi-mä-ki.

Kuoro:
Paloheimo on sukua suurta,
sitä vanhaa "taikinajuurta",
mihin kiinni käy, niin pysyy...
Ja jos minulta vieras kysyy:
Kenen on, kuka vastuun kantaa
sahan suuren, mi työtä antaa,
kun kaupungin valot loistaa...
Paloheimon ne nimeä toistaa.
Mies, seisahdu, Matkalainen,
myös Havi, Sako ja Oravainen
valomainoksin hohtavat yöstä
ja ne kertovat kansamme
työstä.
Ja niin monet muut ja rautatie
kyläkunnan kauppalaks' luonut
lie ja uudeksi kaupungiksi...
Ja me laulua laulamme siksi.

Kaduilla nuoren kaupungin
- se on Riihimäki - astelin.
Taas kuulin: juna viheltää
ja pyörät pyörii ympyrää,
kuin ratakiskot rinnakkain
käy ihminen ja aika ain'...

Riihimäki ja rautatie vuonna 1961

Laulun voimalla ryhtykäämme
kotiseutua kiittelemään.
Riemun ukset nyt
aukaiskaamme
ylös pilvihin liitelemään.

Arjen työssä tarmomme jousi,
Hämeen mullassa uskomme koi.
Talot paaluille aikaan nousi,
uudet aattehet vastuuta toi.

Ilo vilpitön on vain silloin,
kun on yhteinen onni ja työ.
Sama oikeus, toivo milloin
sydänkielien sävelen lyö.

Muinaisuudesta nykyisyyteen
torpan pihasta kaupunki tie.
Eräpolkujen menneisyyteen
kadunkulkijan miettehet vie.

Huomispäivän kantelon soitto
Riihimäkehen laulunsa suo.
Uuden kaupungin riemuvoitto
elon varmuutta mieliimme tuo.

Harjut nukkuivat pitkään
untaan,
laaksot, niitytkin vain unelmoi.
Nyt jo puistojen nurminukkaan
kukat kauneimman loistonsa soi.

Meille kallein paikka maan
päällä
tämä kaupunki armahin on.
Intomielin kiittäen täällä
toivo huomiseen on rajaton.

Talot, tornit, katujen pauhut,
ratakiskojen kiiltävä tie.
Monet tehtaat, piippujen
sauhut
aikaan uutehen kulkumme vie.

Peltoin kypsynyt keltavilja
kultalyhteensä vaakunaan tuo.
Tuliloimun hehkuva sarja
elintoimia esille luo.

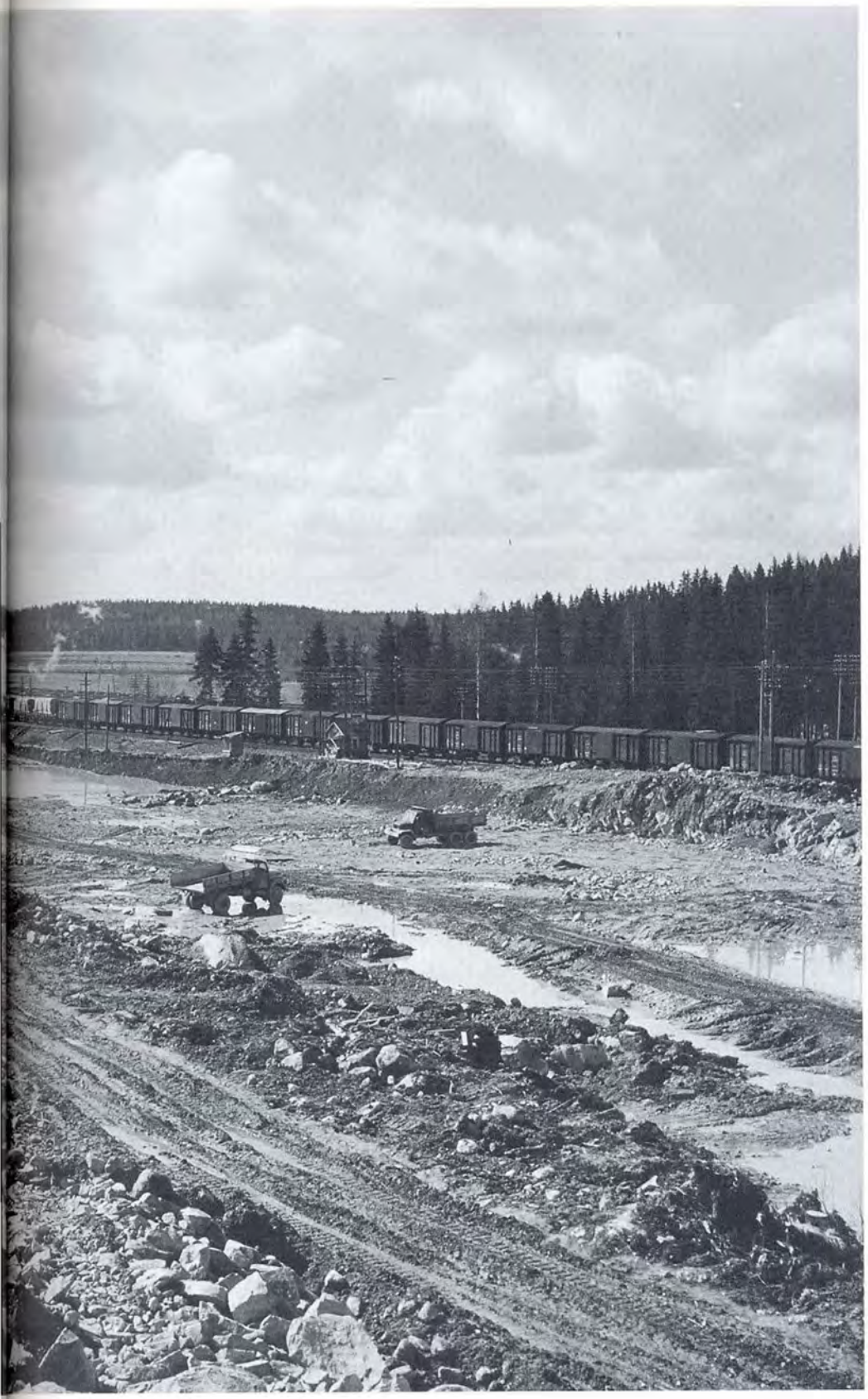
Eino Rekola

Helsingin - Hämeenlinnan rautatien satavuotisjuhlan lähestyessä Riihimäki-Seuran silloinen puheenjohtaja Vilho Heino kokosi 1. joulukuuta 1961 kansalaiskoululle (nyk. Harjunrinteen yläaste) haastateltaviksi joukon vanhoja rautatieläisveteraaneja, jotka muistelivat 1900-luvun alkuvuosia Riihimäellä ja työtään rautateillä. Paikalla oli myös asemapäällikkö Eino Rekola, joka vertailuksi kertoi rautatien senhetkisestä merkityksestä Riihimäellä. Seuraava artikkeli on toimitettu tästä haastattelusta.

Kun maamme ensimmäinen rataosa Helsinki - Hämeenlinna täyttää ensi vuonna sata vuotta, tänä aikana Riihimäestä on kehittynyt yksi maamme vilkkaimmista rautatiesolmukohdista, onhan esimerkiksi Riihimäen - Hyvinkään väli koko rataverkoston raskaimmin liikennöity osuus. Siinä kulki vuonna 1960 bruttotonneissa laskettuna yli kahdeksantoista miljoonaa tonnia. Junalukujen perusteella pääteltäessä liikenteen suuruutta Riihimäellä todetaan, että nykyisin Riihimäeltä lähtee matkustajia kuljettavia junia päivittäin 72, kesäaikana niitä on 75, ja tietenkin vastaava määrä saapuu. Näistä 72 junasta on paikallisluontoisia junia noin puolet, joiden alku- tai pääteasema on Riihimäki, ja niihin siirtyy Riihimäellä päivittäin matkustajia parisen tuhatta. Helsingin suunnan matkustajia on niistä lähes tuhat, Lahteen ja Hämeenlinnaan päin kumpaankin viitisen sataa.

Tavarajunia on tällä hetkellä viidenkymmenen lähtevän tavarajunan molemmin puolin. Talviaikana - Hangon liikenteen aikana - määrä ylittää joinakin päivinä kuusikymmentäkin tavarajunaa, ja jälleen saapuvia junia on suurin piirtein sama määrä. Tavaravaunuja näissä junissa kulkee Riihimäen kautta parhaina päivinä 2150 vaunua, ja niistä tulee Riihimäen vaihtotyöosuudelle - vaihdetaan junasta toiseen - suunnilleen 1600 - 1700 vaunua vuorokaudessa. Tällä tavalla lähtevien junien luku Riihimäellä nousee päivittäin 120 - 125:een, joka merkitsee noin viittä junaa lähteviä joka

Ratapiha laajenee. Kuva Odert Lackschéwitz. Lunastettu.
Korttionmäen järjestelyratapiha oli rakenteilla ja valmistui v. 1961.

Nykypolvemme vastaisuutta
loi jo isien kunnian tie.
Sodan taistojen sankaruutta
muistot aikojen ahjohon vie.

*

- Pilettinne - Riihimäki,
minuutteja kymmenen.
Hajoaapi reissuväki
itään sekä läntehen.

Pohjoisesta pikajuna
asemalle porhaltaa.
Lieneekin jo mainittuna,
täällä hyvän kahvin saa.

Ripeästi Riihimäki
kaupunkina kohoaa,
senhän joka silmä näki,
teon toimet todistaa.

Kuku, kuku, kultakäki
ohrankärhet suustas pois,
että sulla Riihimäki
onni olla elää ois.

*

Sinitaivaan pilvien alta
vähäksyen varmuuttasi
sun luoksesi ihmiset tulee
kuten aikojen entisten.

Niin seppelöi sun nuorimpana
valojesi hehkuun mielistyen
kutsuen sun seuraan suurten
kaupunkien ja valon lähteitten.

Karun lain on laatima ohjat:
luo katseesi Jumalaan.
Sen poluilta poiketen harhaan
olet jäävä vähäksi vain.

Nyt nuoren kaupungin maine
on laskettu harteilles.
Sen kasvaa, kohota anna
kuten Luojan ihmetyön.

Riihimäki noussut on aikojen yöstä,
kaupungiksi kasvoi se lastensa työstä.
Riihimäen tehtaissa työnilo kaikaa,
siksi tämä laulumme riemukas raikaa:
Riihimäki kaikessa, kaikessa vain!
Riihimäki mielemme innoite ain!
Sieltä minä voimani, tarmoni sain!

Taaton taatot polkivat tannerta täällä
poutapilven soutaissa päittensä päällä,
puitavaksi siirsivät peltojen viljaa,
riihisavut kaulaili laaksojen liljaa.
Riihimäki kaikessa, kaikessa vain!
Rakkahina kangasti mielissä ain kotimäki taattojen rakkahimpain.

Siellä missä muinoin on viljoja puitu,
pellavista puhtaana selkisi kuitu,
tämä päivä tehtaita nostatti sinne,
ihmiskätten työsitä nyt kertovi rinne:
Riihimäki kaikessa, kaikessa vain!
Riihimäki kauniiksi kasvaos ain!
Sieltä minä parhaimmat mietteeni sain.

Riihimäen ryhti on kaikessa aito,
kaikkialla toimissa koulittu taito.
Voimakas on tarmo ja kuntomme laatu,
tänne kaikki raadannan kautta on saatu.

tunti eli joka kahdestoista minuutti. Kun vielä saapuvia on sama määrä, joka kuudes minuutti joko tulee tai lähtee juna.

Meillähän on ratapihakin tietysti näin suurta liikennettä varten juuri uusittu ja parhaillaan koeajossa, vähän vielä keskeneräinen. Sillä pitäisi pystyä vielä vähän suurempikin liikenne jonkin vuoden kuluttua pystyä hoitamaan. Ratapiha käsittää nyt jo neljä ja puoli kilometriä pituutta ja raidetta siellä on lähes 50 kilometriä.

Puntaroitaessa Riihimäen liikennettä vielä kappaletavaroiden osalta meillä on ilo mainita Riihimäen tällä haavaa olevan maamme suurin siirtokuormausasema. Tavara-asemalla käsitellään päivittäin syksypuolella lähes viisisataa tonnia tavaraa, ja kuukauden tulos nousee yli kymmenentuhannen tonnin. Ei tämä ole kappaletavaran suhteen kaikkein suurin luku, jos otetaan huomioon oma lähtevä ja saapuva tavara, siinähän on Helsinki ykkösenä ja Tampere toisena. Riihimäki on siis koko tonnimäärältään kolmannella sijalla, mutta juuri siirtokuormauksessa, kun me vaihdamme tavaroita sekaisista saapuneista vaunuista lajiteltuina lähteviin vaunuihin, siinä me olemme nyt jo huomattavasti muita risteysasemia edellä.

Tietenkin myös turvalaitteet on rakennettu suurta liikennettä silmällä pitäen, tänne Riihimäellehän rakennettiin juuri ennen talvisotaa maamme suurin sähköasetinlaite, jonka toi-

Riihimäki kaikessa, kaikessa vain!
Riihimäki mielemme innoite ain!
Sieltä minä onneni, riemuni sain.

Riihimäen tehtaista kuuluvi kilke,
rautahevon uunissa sauhuvi pilke.
Työtä tehden nousevi vauraus Suomen,
siinä lienee meidänkin voittoisa huomen.
Riihimäki kaikessa, kaikessa vain!
Riihimäki työssä on tarmokas ain,
Riihimäen kouraisu tuloksekkain!

Vapauden puolesta maksoimme lunnaat,
Riihimäen voittoa soittavat kunnaat.
Paljon täällä kestetty, päästy on yöstä,
valkene sa aamumme rehdistä työstä!
Riihimäki kaikessa, kaikessa vain!
Tulevien polvien innoite ain,
koti olet lastemme riemuitsevain.

Riihimäki ja rautatie. Kuva Odert Lackschéwitz. Lunastettu. Jumboja ja Trumaneja eli Tv1- ja Tr2-höyryvetureita veturitallien edustalla. Höyryvetureista luovuttiin 1970-luvun alkupuoliskon kuluessa.

minta ulottuu koko matkustajaratapihan alueelle Vantaanjoen eteläpuolelta pohjoiseen ns. Jussilan tasokäytävän pohjoispuolelle. Se on rakenteeltaan konstruoitu niin, että siinä ei pitäisi mitään junavauriota päästä syntymään, ellei jotakin korjausta tai muuta suoriteta. Se on rakenteeltaan siten järjestetty, että kun juna saapuu asemalle, kulkuraidetta seuraavilla raiteilla on ns. turvavaihteita, joiden pitää olla käännettynä sellaiseen asentoon, että vaikka mistä sivulta päin pyrkisi kulkuraiteelle, se ei ole mahdollista. Turvavaihteen vaihdekielet johtavat ne kaikki aina poispäin. Elleivät taas vaihteet ole tässä määrätyssä asennossa, tuloopastimia ei saada aja-asentoon. Nyt on Helsinkiin päin jo edistytty niin pitkälle osittain suuren junaliikenteen pakottamana, että koko rataosa Helsinki - Riihimäki on jaettu parin kilometrin suojastusväleihin. Ne ovat sähköistettyjä välejä, joiden rajamailla on sitten määrättyjä opasteita, joiden mukaan kuljetaan. Tällä tavalla siis Riihimäeltä Helsinkiin päin ja päinvastoin voi jo yhden aseman välillä olla samanaikaisesti kulussa kolme - neljä junaa neljän - viiden minuutin ja lyhyemmilläkin väliajoilla.

Tällaisen suuren liikenteen hoitaminen vaatii tietenkin myös vastaavasti henkilökuntaa. Kaikki osastot huomioon otettuina Riihimäellä on tällä haavaa vähän yli tuhat rautatien palveluksessa eri tehtävissä olevaa henkilöä. Riihimäen aseman osuudeksi, siis ns. liikenne-

Kerran Luoja suurin kämmenin
piirsi
kunnaita katkoin, rantoja
ratkoin.
Maaemo nousi ja vesiä siirsi
Hämeeksi kartoitti tienoon
tarkoin.

Missä ennen vyöryi pelätty
meri,
vesilintu ui ja armasteli.
Heimon miehet risuverkkoa peri,
ilves korvessa ärhenteli.

Siitä miehet ruuhen rannalle
sousi,
kivisin kirvein pilkitsi puihin.
Ohraista orasta kannokot
nousi,
sauhusi kylä tähkäisin pelloin.

Vuosia satoja aurinko näki,
rahkasuota ja metsiä korpi.
Tähän kerran kaupunki
Riihimäki,
täällä tehtaitten pauhina soipi.

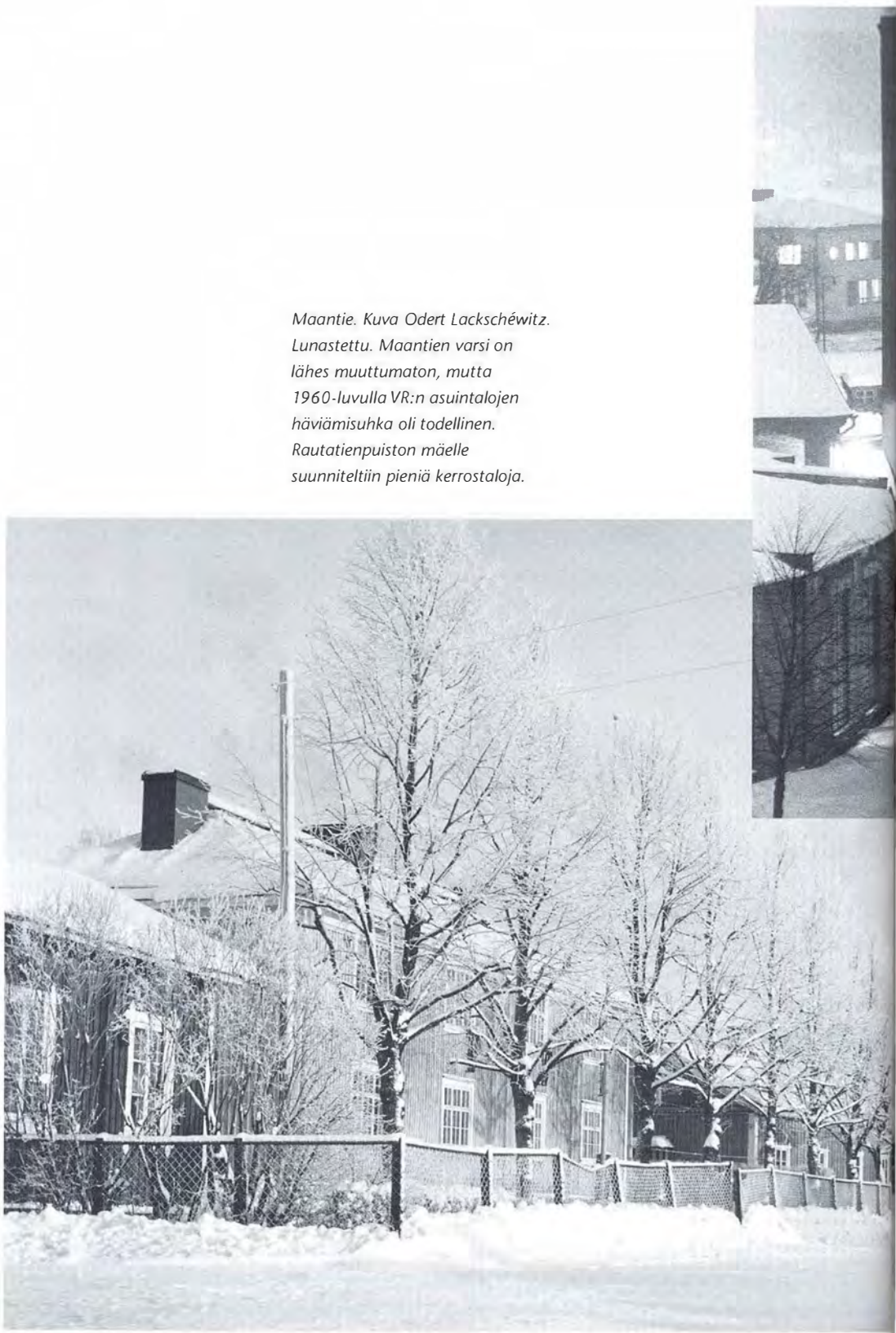
Korven keskellä vehmahan
Hämeen maan,
mihin rautainen kiskotus
johtaa.
Missä raivaajat kaatoivat
kaskeaan,
junat maamme nyt toisensa
kohtaa.

Siihen yleni kaupunki
katuineen,
majat harmajat loitolle siirtyi.
Paadet kiviset nousivat
tonteilleen,
peruskirjoihin nimiä piirtyi.

Miespolvessa kaikki tuo tehtynä
on,
sitä jatkavi nousevat nuoret.
Sama usko huomiseen
horjumaton,
samat arkiset vaivat ja huolet.

osaston puolelle näistä kertyy tarkalleen sanottuna nyt 1.12.1961 383 henkilöä. Rautatien asuinrakennuksia on täällä 36 kappaletta, ja niissä asuu lähes sata rautatieläisperhettä, lapset mukaan luettuina hyvin lähelle viisisataa henkilöä.

Varsinaisesti rahallinen tuotto ei Riihimäellä ole kovin suuri ensi luokan asemaksi, parisataa miljoonaa vuodessa, johtuen siitä että Riihimäki vielä nuorehkona kaupunkina ja hyvin lähellä satamapaikkoja ei käytä niin laajalti rautateitä tavaran kuljetukseen. Nythän on lii-

Maantie. Kuva Odert Lackschéwitz. Lunastettu. Maantien varsi on lähes muuttumaton, mutta 1960-luvulla VR:n asuintalojen häviämisuhka oli todellinen. Rautatienpuiston mäelle suunniteltiin pieniä kerrostaloja.

kenteessä odotettavissa vielä melkoista nousua aivan lähivuosina. Jopa odotellaan 25 prosentin nousua, ja nämä laskelmat perustuvat teollisuuden valtavaan kasvuun, jota nyt parhaillaan rakennetaan ja huomattava osa on siitä jo toteutettukin. Tällä tavalla rautatien tulevaisuus, ehkä toinen sata vuotta, näyttää kaikesta kilpailusta huolimatta melkoisen lupaavalta, ja minun toivomukseni onkin, että sata vuotta vanha rautatieläisammattikunta tulee säilymään ja saa myös ammatillaan ratkaisevasti vaikuttaa maamme hyvinvointiin.

Yön valoja. Rautatiealuetta huhtikuussa 1960. Kuva Timo Määttänen. Lunastettu. Rautatien alue saavutti nykyisen hahmonsa pääpiirteissään 1930-luvulle mennessä. Kuvan oikeassa reunassa näkyvä säleaita seurailee Maantien alkuperäistä linjaa mäkeä alas kohti vanhaa asemaa. Kuva on otettu samasta paikasta kuin sivun 00 kuva.

Harjun takana siintävät
metsämaat.
Hämeen peltojen keltainen vilja.
Lehdot lauhat niin lempeät
varjokkaat
ihmeet tarjoo kuin satujen kirja.

Missä muualla rinnassa rauha
ois,
ilo tuikkisi silmien katseen?
Missä muualla laulu kutsuen sois,
voisi aukaista sielujen lähteen?

Kotiseutua kyllinkö kiittää vois,
lapsuuskenttien aurinkosaarta?
Kadut raivatut alleen ne kätkee
pois.
Puistot kypsien marjaimme
maata.

Tulevaiseen voi entisen
yhdistää.
Uusi nostaa muinaista
kunniaan.
Mennyt tukien nuorison
ryhdistää,
luoda elämän kauniin,
onnekkaan.

Ajan arvoja työn sekä toimien
tuulet puistojen oksissa soittaa.
Kirkon malmissa ääni on
toiveitten.
Elon kilvan vain työllä voi
voittaa.

Hämeen nainen ja mies sinä
muinoinkin
löysit elämän oikean rytmin.
Ole valveilla työssäsi tällöinkin,
isänmaassa on turvasi nytkin.

Suokoon Korkein nyt kaupungin
kukoistaa,
ihmisaatteita, toimia varten!
Taiteen hengenkin mieliä
jalostaa,
maineen kiiriä ylitse merten.

Mist' alkaa Vantaanjoen veet
ja seudun halkoo rautatiet,
niin Riihimäki mainitaan,
jos konsa ohi kuljetaan.
Tääl' rautatiet ja tehtaat nää,
ne täältä kertoo päivän työn,
ne täältä kertoo päivän työn,
kun rautatiet ja tehtaat nää,
ne täältä kertoo päivän työn.

Nyt kaupunkina synnyinmaan
me täältä käymme liittohon,
kuin rautatiet tääll' solmitaan,
niin liitto luja olkohon!
"Seutumme yhtyköön loistakoon"
ja kaikki äänet toistakoon,
ja kaikki äänet toistakoon:
"Vuoks seutumme me käymme vaan
ja onneks koko synnyinmaan."

*

Savun harmajan harson kuin
lientäen pois
käyvät ruskot yli seljänteen.
Hopeaisin kuin silkein ne
leijuneet ois
yli lehdon ja loivanteen.

Ne ovat saatelleet kulkijan
suunnalleen;
monet maitten ja mertenkin taa.
Niin antaen kaipuun ne
kansalleen,
sitä ettei voi unhoittaa.

Ne ovat siunanneet sirpin ja
viikatteen;
sätein suojanneet satomme ain.
Ja niin sointineet sävelen
sydämeen,
kevätaikojen laulelmain.

Minut opastin yöhön kun
tummentuvaan,
tien näyttäen valkeuteen,
vapauttaisi Riihimäen
tomuksi-maan.
Ja sen ruskoista kirkkauteen.

Riihimäen arkkitehtuuria vuoden 1960 tienoilla

Mikko Helasvuo

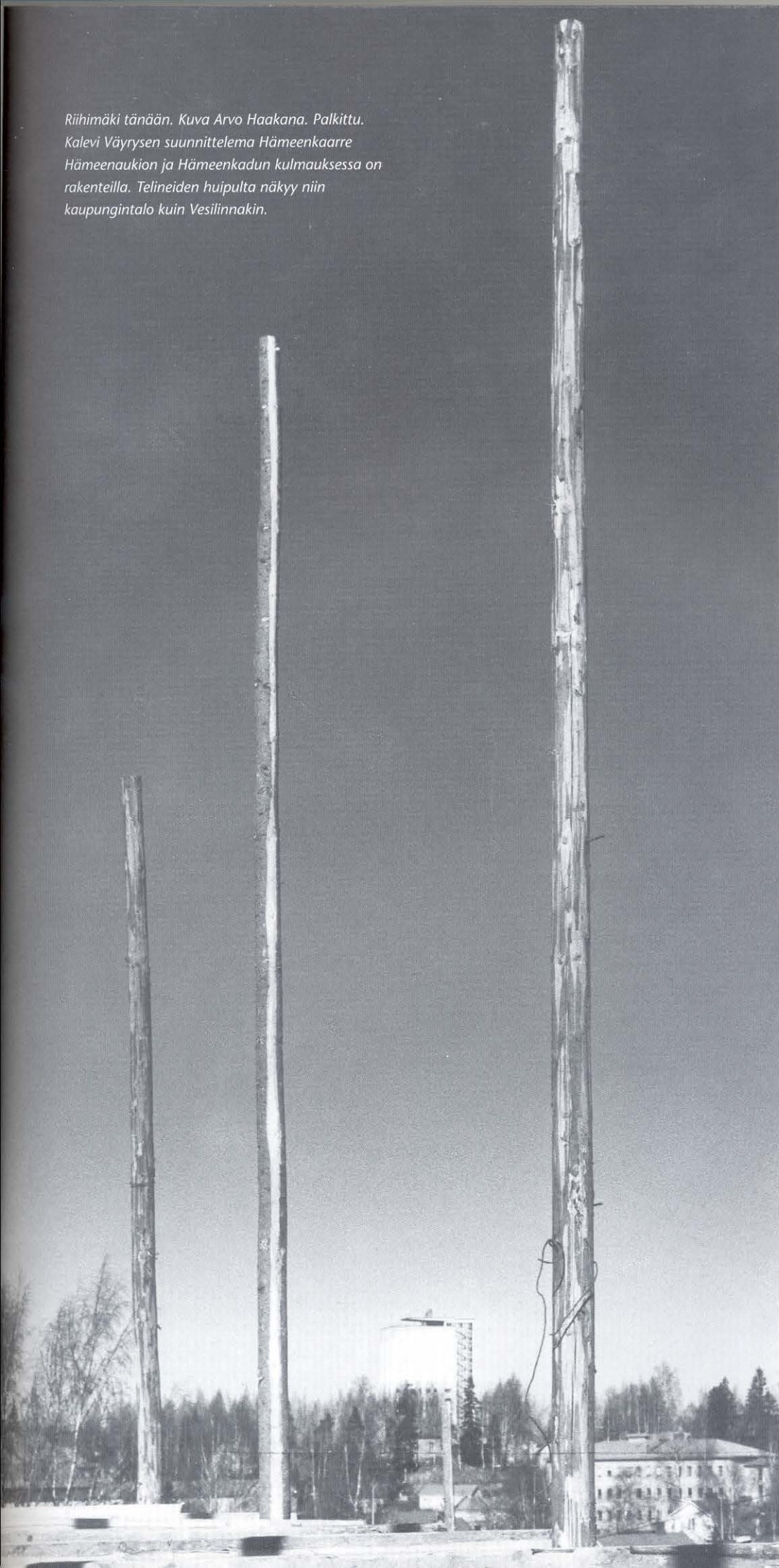
Arkkitehtuurissa aika 1950-luvulta lähtien merkitsi modernistisen arkkitehtuurin tyylikeinojen kuten nauhaikkunan, julkisivusta irrallisen pilarirungon ja tasakaton vakiintumista suomalaisen normaalirakentamisen palettiin.

Rakennusteknistä kehitystä suunnattiin määrätietoisesti kohti standardisointia ja teollista rakentamista, jonka keskeisimmäksi tavoitteeksi muodostui elementtirakentamisen kehittäminen. Varhaisiin teollisen rakentamisen pioneereihin kuului mm. Palohei-mo Oy, joka yhdessä Oy Rauhaniemen kanssa toteutti vuonna 1955 asuinkerrostalon Riihimäelle. Siinä kokeiltiin sveitsiläisen patentin mukaista esijännitettyä teräs-ontelotiiliväli-pohjaa.

Suomi rakennettiin muutamassa vuosikymmenessä 1950 - 70-luvuilla maatalousvaltaisesta urbaaniksi yhteiskunnaksi. Arkkitehdeilla ja arkkitehtuurilla oli myös paljon kysyntää tuona aikana. Sekä kaupan sektori että valtio, kunnat ja kirkko laajensivat ja uudistivat toimintatapojaan, jonka seurauksena tarvittiin

Vanhaa ja uutta. Näkymä Araluoman katolta huhtikuussa 1960. Kuva Timo Määttänen. Erik Bryggmanin suunnittelema Vesilinna vuodelta 1955 on 1950-luvun arkkitehtuurin merkittävin näyte Riihimäellä.

Riihimäki tänään. Kuva Arvo Haakana. Palkittu. Kalevi Väyrysen suunnittelema Hämeenkaarre Hämeenaukion ja Hämeenkadun kulmauksessa on rakenteilla. Telineiden huipulta näkyy niin kaupungintalo kuin Vesilinnakin.

Oot Riihimäki kaupunki
sä toisten veroinen,
oot kotiseutu monille
ollut ja yhä oot.

Sä suuri olet sellainen,
on sulla kokoa.
Uudeltamaalta Petsamoon
on siinä lääniä.

Liikenne täältä sellainen,
jonk ei oo vertaista,
kun joka ilman suuntahan
voi täältä lähteä.

Teollisuus tääll' suurta on,
on siinä sorttia.
On raudan, lasin välillä
viell' paljon muutakin.

On sahat, sähköt sellaiset,
joit' ei lie kaikilla.
Niist' ylituotto annetaan
tarvitseville ain.

Ei pimeydessä vaeltaa
tarvitse kenenkään,
sil' kynttilöitäkin tarpeeksi
tehtaamme valmistaa.

Myös puhtautta riittämiin
meille ja muillekin.
Niin saippuaa on viljalti,
sit' riittää kelle vaan.

Ei meil' oo kiusaa vedestä,
ei vaarasta myös sen.
On täällä maata, suota ja
metsääkin riittämiin.

On vettä sentään tornissa
tarvitseville sen.
On uintiinkin mahdollisuus
juurella tornin myös.

Ja opin ahjot monet on
nyt meillä käytössä.
Niist' pääsee joko sepäksi
tai vaikka papiksi.

Jos askartamaan mitä vain
lie kellä halua,
niin tulkoon tänne oppimaan
mistä ja milloin vain.

Varjele Luoja kaupunki
tää kotiseutumme.
Tääl' meidän suo sä varttua
ajasta aikahan.

Astuis mietteissänsä hiljaa
mäenrintaa kaskimies:
kylvää siemen, puida viljaa,
veistää pirtinkin kenties.
- Koivunlatva korkealla,
multa musta turpeen alla.
- Nosti kirveen kaskimies.

Uusi aika vaiheinensa
vanhan varstan hylkäs pois.
Vaunut rautaraiteinensa
karttuisammat keinot tois.
Nosti painuksista rinnan,
miehen työlle uuden hinnan.
- Tänne Sammon saada vois'.

Kaskimiesten riihitöyräät
tarinoissa tavataan.
Maatuu vanhat valtakäyrät,
katulinjat kaavataan.
Tapana ei Hämeen miehen
jättää työtä puolitiehen
- kaupungissa Karan maan.

Koneet kyntää, sorvaa, sahaa,
valonloimut yöhön lyö.
Kalliimpaa kuin viljaa, rahaa,
kartuttaa myös ihmistyö.
Varstaa kullan kulttuuriksi,
kirkkaimmaksi kristalliksi.
- Rikkaampana sydän lyö!

Olet rakkahin syntymäseutu,
sinut kerran mä viel nähdä sain.
Olet unteni kehto ja keidas,
siispä aina sua rakastan.

Täällä valkeni ens elon
huomen,
unes keijujen karkelon näin.
Vaikka matkaisin minne ja
milloin,
parhaat muistoni tänne jäi.

Sähkölaitos I. Kuva Odert Lackschéwitz.

aivan uudenlaisia tiloja ja rakennustyyppejä. Kasvava hallinto tarvitsi virastotaloja, kouluuudistukset ja koulutuksen lisääntyminen kasvoivat uusiksi kouluiksi, ja lisääntynyt vapaa-aika käytettiin esimerkiksi uimahalleissa.

1950-luvun lopulla ja 1960-luvun alkuvuosina Riihimäen merkittäviä rakennuttajia olivat valtio, kunta ja kirkko. Erityisesti kahden arkkitehdin työ nousee ylitse muiden. Martti Jaatinen toimi kauppalanarkkitehtinäkin vuosina 1955 - 1958. 1950- ja 1960-luvuilla hän suunnitteli Riihimäelle useita rakennuksia, mm. linja-autoaseman, ammattikoulun ja Rity-talon. Arkkitehtonisesti merkittävämpiä ovat Patastenmäen kansakoulun ohella hänen yhdessä vaimonsa Marjatan kanssa suunnittelemansa työt valtion virastotalo (nykyinen poliisin ja taidemuseon rakennus) vuodelta 1959 sekä Riihimäen kauppaoppilaitos vuodelta 1962[1]. Toinen kauniita rakennuksia Riihimäelle suunnitellut arkkitehti oli Erkko Virkkunen, jonka piirustusten mukaan rakennettiin seurakuntatalo ja seurakunnan virastotalo (molemmat vuonna 1963).

Kassatalon (1959, Keskuskatu 10) Martti Jaatinen suunnitteli yhdessä Eero Eerikäisen kanssa. Rakennus on lasista ja alumiinilistoista rakennettuine rasterijulkisivuineen hyvin tyypillinen 1950-luvun liikerakennus, jollaisia on kaikissa Suomalaisissa kaupungeissa. Mielenkiintoinen on ensimmäisen ja toisen kerroksen välinen sisäänveto, jonka tarkoituksena on korostaa katutason liikekerroksen eroa muuhun rakennukseen. Katutasossa oli Osuuskassan pankkisali ja myymälätilaa, jotka oli avoportailla yhdistetty toisen kerroksen toimisto- ja myymälätiloihin. Kerrokset 3 - 5 olivat pääosin asuinkäytössä. Ullakkokerros on sisäänvedetty siten, että kadulta katsoja saattaisi kuvitella rakennuksen olevan tasakattoinen. Konseptiltaan hyvin samanlainen liikerakennus on samassa korttelissa sijaitseva Postipankin talo.

Valtion virastotalo Temppelikadulla on arkkitehtuuriltaan mielenkiintoisempi. Rakennuksen levollinen julkisivusommittelu perustui minerit-levyn ja horisontaalisten ikkunanauhojen vaaleiden osien sekä tummasta Paloheimon tiilestä muurattujen kenttien vuorotteluun. Julkisivusta sisään vedetty pilarirunko mahdollisti nauhaikkunoiden toteuttami-

Puhaltajapatsas ja sen luoja Kalervo Kallio 24/7 -60. Kuva Timo Määttänen. 1960-luvun alkuvuosina Riihimäen kaupunkikuvaan ilmaantuivat Lasinpuhaltaja (1960), Sammakko (1960) H.G. Paloheimon muistomerkki (1961), Riihikivi (1963) ja Lapsenlikka (1964).

Taaton taatot lyhteillä
täyttivät riihen,
aamuhämy puidessa vierähti
siihen,
ilo oli kaikilla, pellava kukki,
kaskituli pehmitti, kehräsi rukki,
riihimäki loisteli kullassa
ruskon,
kansakunta säilytti toivon ja
uskon.

Huomispäivä kauppalan
kasvatti siihen
ohrapellon tienoille, vaiheille
riihen,
rautahepo huutaen raiteita
kulki,
Riihimäen mainetta kuulutti
julki,
lapset leikki nurmella
puhdistetulla,
ovet auki kouluissa nuorten on
tulla.

Kuudeskymmen kaupungin
muodosti siihen
kaurapellon kannoille, kohdalle
riihen,
nykyaika tehtaita pystytti
tänne,
metsämiehen jousesta katkesi
jänne,
valtasuoni sykkien tehtävät
johtaa,
Riihimäki luottaen huomisen
kohtaa.

Nosta, nosta pääsi kaupunki
ylväs,
nähtäväksi saata jo maineesi
pylväs!
Tositarmo olkoon miestesi
mahti,
toveruus ja veljeys kulkusi tahti!
Riihimäki ryhdy nyt tarmolla
työhön,
kapalosi heittääs kauaksi
yöhön!

Riihestä kai Riihimäki alkunsa jo sai,
siihen liittyi tekijöinä muuta lisää vain.
Kara, kartanoista kyllä uutta siihen toi,
kun Karan herrat tiedonlähteen viisautta joi.

Paloheimo paljonkin toi lisää tullessaan,
hän levitti ja laajenteli laitumeitansa;
keksipä tuo laitoksia monenlaisia,
sahapuusta tavaraa, ja polttoturpeita.

Laatipa hän junanraiteet Kesijärveltä,
Riihimäen kuuluksi myös kulkijoillensa.
Halvemmaksi rahtaukset sai hän läänissään,
matkustajan iloiseksi riemu-äänissään.

Kolehmainen lasitehtaat Suomen maahan loi,
Riihimäkeen parhaan osan siitä antaa soi.
Kehitys vain uutta lisää paikkakuntaan toi,
siitä yhteiskunnassamme riemun torvet soi.

Valtiokin osaltansa osallinen on,
Riihimäen kautta kulku on niin verraton;
rautateillä matkustaen vaikka mihin päin,
itään, länteen, pohjoiseen myös pääsee täältä näin.

Tästähän jo alkua on tulla kaupunki,
kun monen miehen viisaat päät nää tiedot rakensi.
Vuosi yksi yhdeksän kuus nolla, lisää vain,
Riihimäki kaupungiksi silloin tulla sai.

sen.

Rakennus jakaantuu massoiltaan kolmeen osaan. Aivan Temppelikadun varrella olivat kaksikerroksisen valoisan aulan ympärille ryhmittyvät postin tilat. Rakennuksen korkeimmassa osassa sijaitsivat poliisi- ja oikeustoimen tilat oikeuden istuntosaleineen. Jarrumiehenkadun ja Kulmakujan kulmassa olevaan kaksikerroksiseen siipeen sijoitettiin neljä asuntoa sekä autotallit postin ja poliisin autoille. Kiintoisa yksityiskohta on, että talonmiehen ja rikosylikomisarion huoneistot ovat täsmälleen samankokoisia.

Miellyttävä lähiympäristön käsittely on olennainen osa julkista rakennusta. Asiointi virastotalossa tapahtuu toista metriä katutasoa ylempänä sijaitsevalta puistomaiselta etupihalta käsin, jossa sekä postin että poliisi- ja oikeustilojen sisäänkäynnit sijaitsevat.

Riihimäen Autolalle haettiin rakennuslupa toukokuussa 1961 Martti Jaatisen allekirjoittamilla suunnitelmilla. Reilu vuosi myöhemmin pidettiin loppukatselmus. Rakennusta jatkettiin useaan otteeseen vielä saman vuosikymmenen kuluessa, mutta ensimmäisessä rakennusvaiheessa rakennettiin Kulmalankadun (nyk. Paloheimonkatu) varrelle myymälä DKW-, Austin, DB-, ja Mercedes-merkkisille autoille sekä tontin perälle siipi korjaamolle. Rakennus oli Jaatisten toimiston ensimmäinen elementtirakenteinen kohde. Julkisivut toteutettiin esivalmistetuista betoni- ja siporex-elementeistä.

Riihimäen kauppaoppilaitokselle valmistui vuonna 1963 uusi hieno koulurakennus Jaatisten suunnitelmien mukaan. Rakennuksen nauhaikkunoista ja vihertävästä julkisivulasista toteutettu pääjulkisivu on erinomainen osoitus 60-luvun niukan estetiikan voimasta - varsinkin verrattaessa myöhemmin toteutettuun eri arkkitehdin eri esteettisistä ihanteista nousevaan lisärakennukseen. Suurten ikkunoiden valaiseman selkeäpiirteisen vaateaulan kautta päästiin muihin ensimmäisen kerroksen tiloihin, harjoitusmyymälään ja aamiaishuoneeseen. Yllättävä poikkeus Jaatiselle tyypillisestä rationaalisuudesta on toisessa kerroksessa pihan puolella sijaitseva juhlasali, jonka sisäseinät ovat veikeästi vekitetyt. Juhlasali oli alkuaan tasalattiainen, ja nykyisen auditorion takaosan kohdalla oli muuta lattiaa korkeammalle nostettu näyttämö, kuten koulussa tuolloin kuuluikin olla.

Kirkon työmuodot monipuolistuivat nopeasti 1950- ja 60-luvuilla. Tuon ajan suomalaisen arkkitehtuurin monet merkittävät kohteet ovat juuri kirkkoja ja muita seurakuntien rakennuksia. Arkkitehti Erkko Virkkunen suunnitteli Riihimäen puhdaslinjaisen seurakuntatalon ja sen välittömän läheisyyteen pappilarakennuksen. Samanaikaisesti hänen työpöydällään olivat myös seurakunnan asuin- ja virastotalon suunnitelmat.

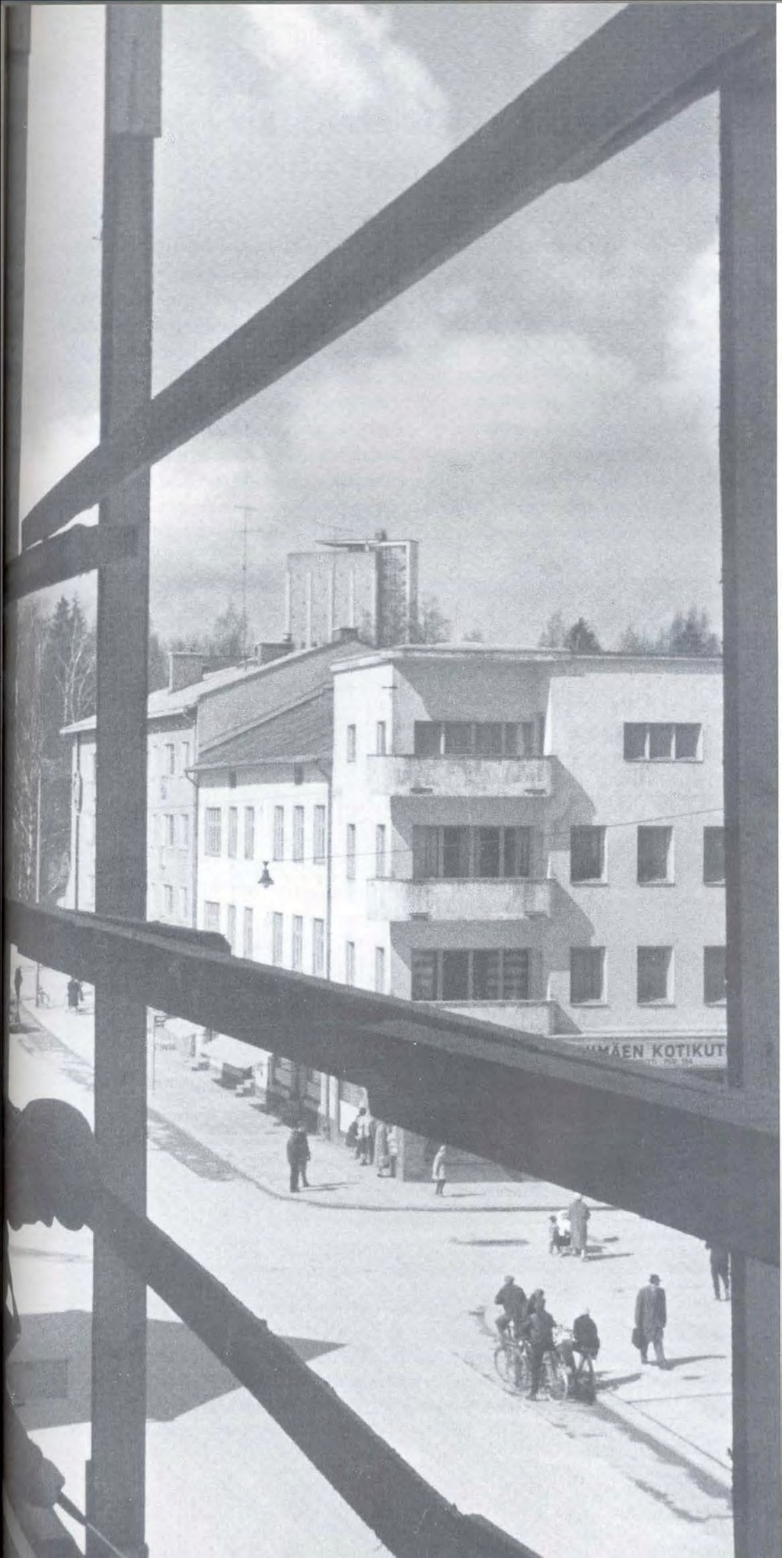
Seurakuntatalo on varmalla suhdetajulla toteutettua suoraviivaista arkkitehtuuria. Se on sijoitettu dramaattiselle kohdalle kirkonmäen pohjoiseen ylärinteeseen kauniin puistomännikön viereen. Rakennuksen tummasävyinen ja varjoisa maantasokerros muodostaa jalustan, jolla toisen kerroksen vaalea rakennusmassa keveästi leijuu. Arkkitehdin mielikuvissa toinen kerros oli ilmeisesti miltei painoton, sillä vielä rakennuslupakuvista puuttui toisen kerroksen uloketta kannattava pylväs, joka rakennusvaiheessa sijoitettiin pääsisäänkäynnin viereen. Rakennuksen sijoitus on myös kaupunkirakennustaiteellisesti yksi Riihimäen huippukohdista: leveää ulkoporrasta alas laskeuduttaessa keskustan takaisella harjulla siintää akselin päätepisteessä Vesilinna.

Seurakunnan asuin- ja virastotalossa toistuvat samat teemat kuin seurakuntasalissakin: sisäänvedetty tumma maantasokerros, jonka päällä lepäävät valkeiksi maalatut ylemmät kerrokset, ja useimmille tässä esitellyille rakennuksille tyypillisesti julkisivusta erillinen pilarirunko. Kuten naapurissa sijaitsevassa Jaatisten suunnittelemassa valtion virastotalossakin tässäkin rakennuksessa korkeatasoinen toteutus on viety rakennuksen lähiympäristön kauniisiin istutuksiin saakka.

[1] Vuosiluvut ovat piirustusten signeerausvuosia, jollei toisin mainita.

LÄHTEET

Riihimäen kaupungin rakennusvalvonnan arkisto.
Martti Jaatisen haastattelu 14.3.1998.
Mäkiö, Erkki. Kerrostalot 1940 - 1960.
Rakennustietosaätiö, Rakennuskirja. Helsinki 1989.

Oli suota ja harjuja ennen,
aivan asumaton seutu tää.
Mutta myöhemmin kuin
salaellen
tänne virkosi elämää.

Alkoi rautatien rakennusvaihe,
siitä Riihimäki syntyvi näin.
Kuni ulapan vaahtoisa laine
nimi kiiri jo eteenpäin.

Tuli tehtaitakin myös tänne.
Talo talon jo viereensä sai.
Vanha riihikin häipyi, ties
minne,
muisto säilyvi vain - tottakai.

Vanhaa suota ei näy enää
juuri,
sillä puistot sen peittävät nyt.
Vieri vieressä on kivimuuri,
entis' aika on pois häipynyt.

Monen ihmetyön
syntymäjuurta
eihän ihminen ymmärtää voi.
Siksi kiitä vain Luojaamme
suurta,
kotiseudunkin Hän meille loi.

Miksi kulkisin apehin mielin,
miksen laulaisi sydämestäin.
Miksen soittaisi kirkkahin kielin,
kotiseutua näin ylistäin.

Rakentavaa Riihimäkeä. Kuva Arvo Haakana. Palkittu.
Kassatalon telineiltä avautuu 1930 - 1950-luvuilla muotoutunut kaupunkimaisema.

Tyttölyskasta eväät elämään - eivätkä ne hassummat olleet

Innolla mielin puhtoisin
edestä oman kaupungin
käykäämme työhön,
toimiimme,
luottaen suureen Luojaamme!

Sydämestä sydämeen
soi laulu yli harjanteen,
kiirii niittyin, metsäin taa,
nostaa, mielet kasvattaa.
On laulu Hämeen maan.

Jo muinoin isät kyntivät,
rukoillen jyvän kylvivät,
kontunsa eteen raataen,
kaskensa korpeen raivaten.
Sydämestä sydämeen...

Vaikeni korpi taipuen,
loittoni ilves ulvoen.
Heräsi harjut unestaan
aikahan uuteen, tulevaan.
Sydämestä sydämeen...

Maankuoren ylle kangettiin,
rautaiset kiskot naulattiin.
Teräksen laulu pyöriin soi,
jo koitti uden ajan koi.
Sydämestä sydämeen...

Aika kulki, vuodet vieri,
muurit alleen paalut nieli.
Nousi pitkät talorivit,
kävi tehtaat, kohos' tornit.
Sydämestä sydämeen...

Nykypäivä rientää, kutsuu:
- Tule mukaan, sulle lausuu!
Tee työsi kotiseudulles,
ylene maalle armaalles!
Sydämestä sydämeen...

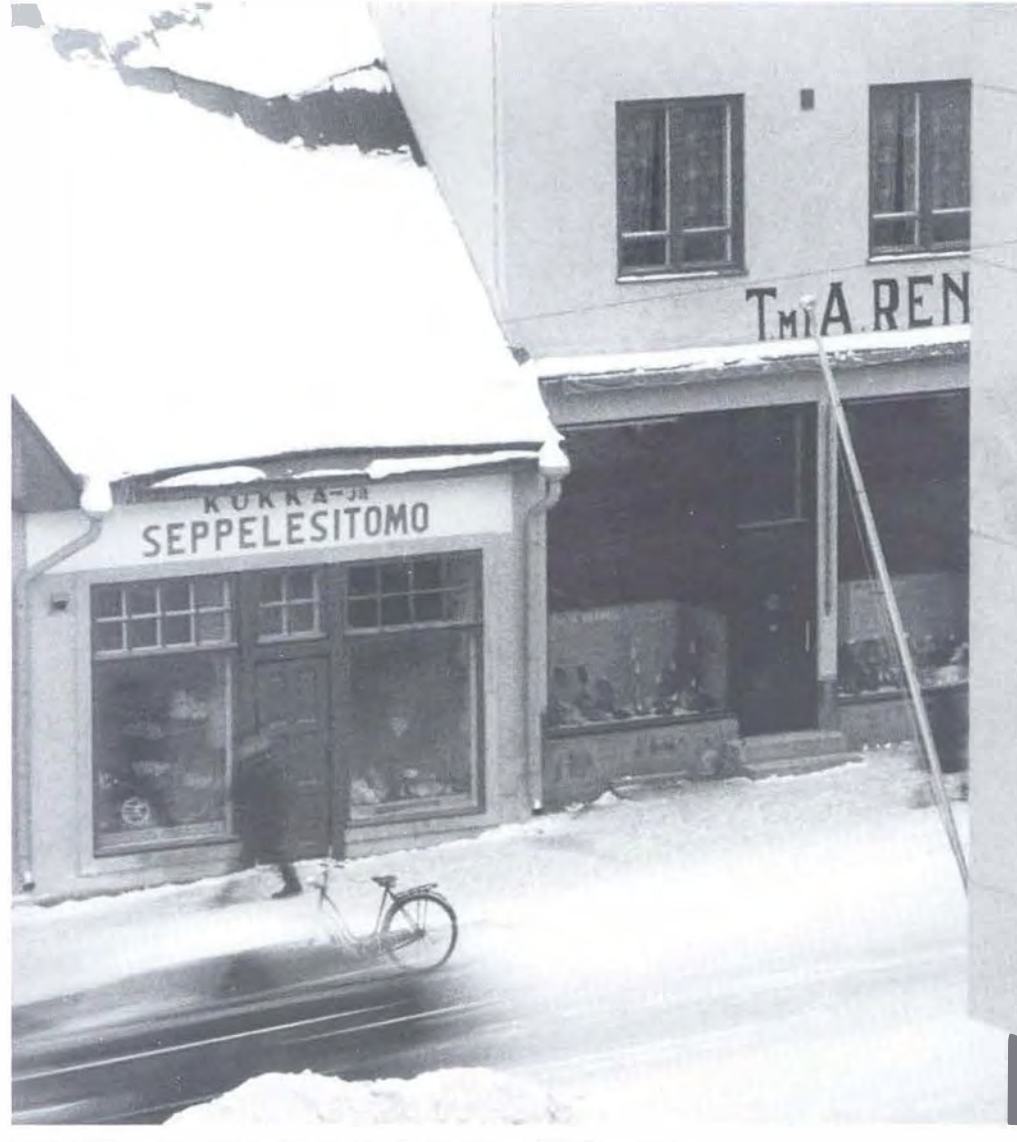
Juurtui, versoi muinaiskukka,
katajainen pensasrukka.
Kukoistukseen aikaan nousi,
oksat tuulten teitä sousi.
Sydämestä sydämeen...

Marjatta Mänty

Kirjoitin ylioppilaaksi vuonna -59 Riihimäen tyttölyseon yhdeksänvuotisen kasvatuksen tuloksena. Mikä kummajainen olikaan tyttölyseo: satoja tyttöjä ympärillä, poikkeuksina vanha vahtimestari ja vanha poikamiesmatematiikanopettaja. Me kadehdimme tuttuja yhteiskoululaisia[1] ja vahdimme ikkunasta koulun ohi kulkevaa poikaa kuin poikaa.

Meidän luokka oli pieni toisiinsa syvästi kiintyneiden tyttöjen ryhmä. Yli puolet oli lopettanut keskikoulun loputtua mennäkseen töihin, useimmat konttoreihin kuten vanhoissa suomalaisissa elokuvissa konsanaan. Tuolloin keskikoulu oli ihan riittävä pohja edetä vuosien varrella työpaikallaan. Ylioppilastutkinto oli sitten vielä vankempi pohja etenemiseen työkokemuksen myötä.

Me lukion kävijät saimme hyvin naisvaltaisen kasvatuksen. Opettajainhuone koostui melkein vain naimattomista naisopettajista, jotka olivat pyhittäneet elämänsä nuorten naisten puhdashenkiselle kasvatukselle. Uskon että rehtorimme Gunhild Jalo näki meidät

Vauhtia Hämeenkadulla maaliskuussa 1960. Kuva Timo Määttänen. Palkittu.
Kuva on otettu Puputin talon ikkunasta. Vasemmalla oleva rakennus purettiin vuonna 1983.

kaikki palavasilmäisinä naisasiaa puolustavina juristeina. Vaikka itsekin luin lakia puolitoista vuotta, näin itseni pikemminkin tulevana LA Law -juristina, joka loistaa työssään ja kohtaa päivittäin upeita LA Law -miesjuristeja. Kännyä ei silloin vielä voinut kuvitella, kun kotona ei ollut televisiotakaan. Lainluku loppui, kun meille seitsemälle aloittaneelle naiselle sanottiin, että pääsemme korkeintaan pankin pikkukonttoriin töihin. Eli hyvästi komeat miesjuristit.

Meidän luokalta lähdettiin sitten jatkamaan yliopistolle kielitieteelliseen, sairaanhoito-oppilaitokseen, kauppakorkealle, lääkikseen... Minäkin pyrin lääkikseen, mutta tyttölyseon matikalla en sitten päässyt kohtaamaan pitkää, syväkatseista lääkäriä mutta koin kuitenkin korvaavan kesäromanssin. Ei minusta tullut myöskään sissin elinolosuhteissa elävää, maailmankuulua tähtireportteria. Pyrin lukemaan suomen kieltä näyttääkseni suomenmaikalleni todelliset kynteni ja pääsin sisään huippupistein - hänen pettymyksekseen kuten kuvittelin. Ja niin minusta tuli myös suo-

Häviävää asutusta Junailijankadulla maaliskuussa 1960. Kuva Timo Määttänen. Lunastettu. Tässä nähtävästi Keskuskatu 13:n katolta otetussa kuvassa näkyy 1900-luvun alkukymmeninä rakennettuja taloja, jotka purettiin 1960-luvulla. Vasemmassa reunassa sijaitsee nykyisin kirjaston puisto.

Kuin kallein kulta koti on,
rakkaus siihen rajaton.
Sua synnyinseutu kiitän,
sinuun unelmani liitän.
Sydämestä sydämeen...

Jos minne elon tieni vie,
syntymäpaikka parhain lie.
Lapsuuden laulut mieleni,
kaduilles johtaa sieluni.
Sydämestä sydämeen...

Maan ääriin vaikka matkaisin
ja kaiken kauniin näkisin,
nuoruuden päivät armahat
muistoissa aina seuraavat.
Sydämestä sydämeen...

Näin yli elon vaiheiden
kulkien aikaan uutehen
kaupunki nouset kukoistat,
tarmolla muuris koroitat.
Sydämestä sydämeen...

*

Riihimäki, Riihimäki,
siellä asuu uuras väki,
joka puiden kultaviljaa
korjaa sadon kylvöstään,
työn ja tiedon tähkäpään.

Riihimäki, Riihimäki,
siellä kukkuu onnen käki,
menestystä toivottaen
onnen lupaa jokaiselle,
mäen rakkaan rakentajalle.

Riihimäki, Riihimäki,
ken vain kerrankin sen näki,
uskoo työhön uurastukseen,
katsoo luottaen korkealle,
ylös sinitaivahalle.

Riihimäki, Riihimäki,
rakas olet meille mäki,
kiskot kutsuvat katsomaan,
kuinka kasvaa työtä tehden
vanha puu yhä uuden lehden.

Kotiseutuni! - Riihesi luona
savu harmaa nousee ja
väräjää.
Lumivalkea, pörröinen vuona
se varstojen pauketta
säikähtää.
Mies jäntevä köyryvin rinnoin
näin parsille lyhteensä
kurkottaa,
pian vaimonsa valju jo innoin
jyvät raskaat vakkaansa
talteen saa.

Kotiseutuni! - Kiskot ne kiiltää,
ori rautainen korskuu, viilettää,
junan jyskytys ilmaa jo viiltää,
hepo hirnuu, kipunat
hengittää.
- Saa pois riihen entinen rauha,
kehityksen ratas kun
pyörähtää,
jää taa vanha tunnelma
lauha,
- Karan mäelle kaiku jysähtää.

Kotiseutuni! Tehtaitten pauhu,
jyly työsalin, pillin ujellus,
noenmustana piippujen sauhu,
työn rytmi ja elämän uskallus!
Lyö jo kirskuen hongan
pintaan
terä loistava - ryskyy, kaatuu
puu,
lasin välkkein kristallin rintaan
ahjon hehkuva kuumuus
kuvastuu.

Kotiseutuni! - Sinulle laulan,
sua riemulla kiitän ja ylistän.
Sinun rintaasi onnen nyt
paulan
mä kiitoksen vitjoilla kiinnitän.
Sun ylläs' taivas on kirkas, sees,
sun puissasi linnut laulaa aina,
kun uppoan hellään
katseesees',
elon taakkakaan silloin ei
paina!

Illan pimetessä. Tele-näkymä VR:n talon katolta huhtikuussa 1960. Kuva Timo Määttänen.
Lunastettu. Näkymä VR:n uuden kivitalon (Keskuskatu 2) katolta on säilynyt pääpiirteissään ennallaan, mutta etualalla sijainnut Shellin huoltoasema ja rinteessä Kokinmäen varrella näkyvä suuri veturinkuljettaja Juho Kokin vuonna 1905 rakennuttama talo purettin 1980-luvun loppuvuosina.

menmaikka. Ja olen ollut tyytyväinen koko ikäni.

Vuonna -59 pikkukaupungin muoti oli vielä varsin varovaista. Ylioppilasjuhlan päivänä me tytöt olimme kuin nykyiset keski-ikäiset daamit kävelypuvuissamme, jotka olisivat voineet kuulua äideillemme, ja lähes meikittömin kasvoin, jotka olisivat voineet kuulua äideillemme. Mutta illalla pukeuduimme nailonisiin pallohameisiin ja piikkareihin ja totesimme, että lyseon pojat olivat meidän maailmannaisten rinnalla ihan siistejä mutta lapsellisia. Omat kavaljeerimme saivat isiltään auton lainaksi, ja sitten mentiin. Syksyyn mennessä olin jo oppinut, miten muututaan suuren maailman lookiin: tukka vaalennettiin vetysuperoksidilla, kammattiin huikaisevaksi palloksi, ja ripsiin vedettiin mustat Film star's -maskarat. Ja nuorruin kymmenen vuotta.

Vuoden -60 kesän olin pankkineitinä Riihimäen KOP:ssa nykyisen musiikkiopiston tiloissa. Tunsin itseni huikean aikuiseksi ja hyvin sihteerimäiseksi. Opettajaperheen taustastani johtui, etten saanut käydä Riutan uudella lavalla tanssimassa, mutta kun vanhempani lähtivät kesämatkalle Eurooppaan, kolusin kaikki mahdolliset kesätanssit niin Riutassa kuin Kerhotalollakin. Vietin romanttisen kesän valkoisissa piikkareissani ja harmaassa lyhyessä teryleenihameessani komean kavaljeerini kanssa. Silloin soi jatkuvasti Marina ja Mustafa, joita kuulee vieläkin joissakin vanhoissa nostalgisissa ohjelmissa.

Riihimäki oli toki muutakin kuin tyttölyska ja Riutan lava. Se oli myös muutama mehubaari keskustassa, ravintoloita aikuisemmille, Puputinkulman treffipaikka, korttelinympärikierroksia tarkoituksena tarkastella, minkätasoisia viestimiehiä tai tykistöläisiä oli iltalomalla, filosofisia istuntoja ystävien kanssa, opiskelukuulumisia. Perheenperustamishaaveet alkoivat olla kovin ajankohtaisia, ystävät menivät kihloihin ja itse tsekattiin tarkasti Sen Oikean löytymistä. Menin muiden perässä kihloihin vuonna -62 ja juhlistin tapahtumaa matkustamalla yliopistolle päivittäin vaaleansinisessä angorapuserossa, nimetön sormussormi sojossa ja tuhertaen melkein pikimustaa

pitsinpätkää kämmenessäni. Kaikki muutkin neidot virkkasivat pitsiä junassa - nyt puhutaan kännyköihin. Itse päätin räväkästi olla oma itseni ja lopetin pitsinluomisen kolmeen hikiseen senttiin. Samana vuonna oli jo ensimmäisiä luokkatovereiden hääjuhlia, joten naimisiinmeno seuraavana vuonna oli viimeinen mahdollinen ajankohta. Uskon että jos en olisi käynyt koko ikääni tyttölyseota, olisin voinut olla sinkkuna nykyiseen tapaan pitkään ja hartaasti, tehdä uraa ja katsella maailmaa.

Valveutuneet vanhempamme veivät perheemme pariinkin otteeseen maailmalle kuusikymmentäluvun taitteessa. Matkustimme sitkeällä Peugeotillamme kahdesti Euroopan halki yli Alppien Italiaan asti. Autoon pakattiin perunapussi, spriikeitin, bensalta maistuva Marie-keksipakkaus ja Sopu-teltta, jonka kupolilla keikkuvaa Suomen lippua häpesimme siskoni kanssa koko kuukauden. Mutta muuten muistamme nuo matkat koko ikämme. Se oli sodan jälkeiselle virkamiespolvelle ovien avaamista EU-suuntaan sitkeiden säästämisten myötä. Ohi olivat viiskytluvun alkupuolen ajat, jolloin ainakin minä perin monet vaatteet äidiltäni. Nyt ompelija polkaisi kesävaatteet upouusista herkullisista kankaista. Oi aikoja sekä kaukaisia että kultaisia. Ainakin vahvasti tuntuu siltä, ja ainakin pelkoja oli vähemmän.

Olen yllättäin muistellut omaa 60-luvun taitettani. Varmasti monen muunkin muistot ovat vähän samantapaisia - ainakin tyttölyskan kasvattien. Sekä sieltä että kodistani sain vakaumukseni pyrkiä täydellisyyteen. Kaksikymppisenä tiesin kaiken ja osasin kaiken. Vuosikymmen vuosikymmeneltä olen huomannut, etten tiedä kaikkea enkä osaa kaikkea mutta on upeaa yrittää parhaansa. Ehkä siksi mässäilen nyt lukioaikaisen kaunokirjallisuusmäärän sijaan valtuuston esityslistoilla. Toivon nykyisille parikymppisille samaa valoisuutta kuin 60-luvun taitteessa koimme.

1) Riihimäellä ei ollut yhteiskoulua vuosina 1944-1963. Toim.huom.

Kotiseutuni! Sinulle laulan,
ilohymnin heleän viritän.
Luota muinaisen piin sekä taulan
nykyaikaan asti sua tervehdän.
Ole kiitetty kotiseutuni muna,
sua rakastan, sinulle lauluni kaikaa.
Olen onnellinen vain luonasi Sun,
kun kuunnella saan kotiseutuni taikaa.

*

Nimes synnyinseutu
saa meidät aikain taa.
Ken tänne ensin löysi
ansojaan laittamaan.
Ken tänne ensin löysi
ansojaan laittamaan.

Riihensä mäkeen laittoi,
sai kasken kaura maan.
Oi herra sallithan meidän
riemuiten rakastaa.
Oi herra sallithan meidän
riemuiten rakastaa.

Sinulle synnyinseutu
tää laulu soinnun saa.
Ken täällä kerran syntyi,
tänne hän kaihoaa.
Ken täällä kerran syntyi,
tänne hän kaihoaa.

Hämeenkadun näkymä V. 1960. Kuva Timo Määttänen. Lunastettu. Renlundin rautakauppa sijaitsi Hämeenkadun ja Kauppakujan kulmatalossa, joka purettiin 1960-luvun alussa. Riihimäellä ei ollut yhteiskoulua vuosina 1944 - 1963. Toim. huom.

Virikkeitä Lopentieltä

Ei ollu kiveä kiven päällä, ei kirkkoa keskellä kyleä kansa kulki kaipauksin, Elämä ei ehompaa ollu, Kaski kaadu savu nousi synkän korven keskellä.

Esi isät entisaikaan Savu pirtin pyköisi Kirveen iskut puiten ryske, Kelo hongan kolahtus, Kaiku vastas kauvemmaksi, sana saapui salolla.

Savupirtist sauhu nousi tieto kulki toisille Kukon laulu kuljetti, asumuksia aina nousi, vilja kypsy tuulentui Riihimäille tekastiin viljat puitiin viskottiin.

Saunakin tul salvokselle lammen pienen rannalle tiedäkin myös tallattiin Kinttu polkuja kierrettiin, Sieltä löytys rämeen takaa samanlainen elanto.

Kysyttiin kylästä mistä tämä vieras viipotti vastaus tuli epäröiten, en tunne kyleä tätä, Sydän salolta saavun sauna mun rannalla savusi, riihimäillä törötti.

Kuljin kukon laulua kohden linnun tietä - lieritin, Kassara ol kainalossa pilkat puihin pistelin, Tuosta tien riihimäille aattel siellä astuja.

Aika kului ahertaissa sukukin jo suurentui Kylä kasvo kulon lailla tietäkin jo tarvittiin suora tie tutkittiin kassaralla hutkittiin, Aukes hotu aikanansa josta pääsis kaikki kansa

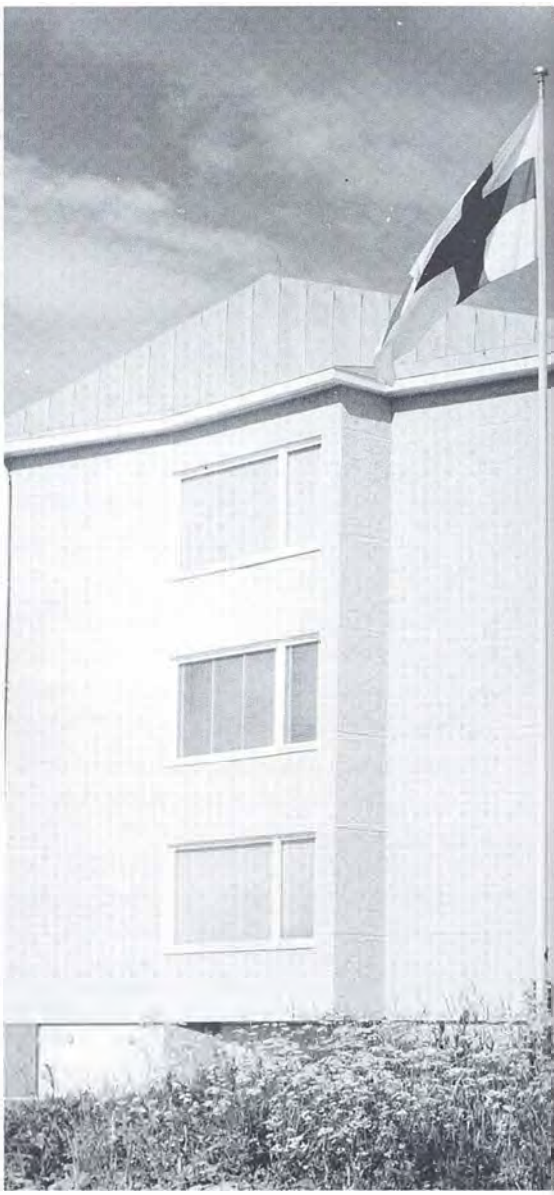
Erkki Löfberg

Kuvassa on meidän mosse - ensimmäinen auto, jonka muistan. Mosse seisoo upouuden aravakerrostalon pihalla osoitteessa Lopentie 19. Muutin taloon kolmevuotiaana - A-rappuun ensimmäiseen kerrokseen. Se oli ensimmäinen osoite, joka minun piti opetella, joten sitä osoitetta en myöskään koskaan unohda. Muistan hautaan asti puhelinnumeromekin: 32629.

Minun maailmani alkoi avartua tuon keltaisen talon pihalta siten, että vuosittain uskaltauduin turvallisessa kaveriporukassa liikkumaan yhä kauemmas kotoa. Mennessäni kouluun tuttu leikkireviiri ulottui Hämeenaukiolle, Piikinmäkeen ja Sakon portille. Liikennettä ei kai pidetty tuolloin aivan hirveänä vaarana kuusivuotiaille, mutta me pikkupojat pelkäsimme isojen poikien porukoita ja puliukkoja, joita tuolloin tuntui kulkevan joka paikassa.

Kuusikymmenluvun suuressa kerrostalossa asui paljon lapsia. Muistan vieläkin, missä kukin asui, samoin kuin ne pahansisuiset tädit, joita monet oppivat juoksemaan karkuun heti kävelemään opittuaan. Kuvan talosta ja mossesta ottanut Odert Lackschéwitz asui perheineen ylimmässä kerroksessa. Sattumalta talossa asui enimmäkseen poikalapsia, joten kuvailen tässä niitä leikkejä, joita alle kymmenvuotiaat pojat harrastivat kuusikymmenluvun alussa.

Asuinympäristönä Lopentien seutu oli kyllä virikkeellinen, mutta tämän päivän perspektiivistä on sanottava, ettei sitä ollut mitenkään lapsia varten suunniteltu. Talon pihalla oli pyykkitelineet, roskalaatikot ja pieni hiekkalaatikko. Lapsille piha tarjosi ympärivuotiseksi viihteeksi aidalla kävelyä. Talvisin aidan päällä kuljettiin sauvojen tuella, koska rauta-aita oli liukas. Talossa kasvaneilla on varmasti hyvin kehittynyt tasapainoaisti. Jo alle kouluikäisenä oli suoritettava miehuuskoe: kiivettävä talon katolle. Saan vieläkin kauhun väristyksiä, kun muistan pelon tunteen, jonka valtaan jouduin joka kerta lähtiessäni katolta kapuamaan tikkaita alas. On käsittämätöntä, ettei yhdellekään lapselle sattunut onnettomuuksia. Poltouuniin kurkistaminen tuntui yhtä jännittävältä vaikka päivittäin; se onnistui, jos oli saanut kaulaansa avaimen. Avain oli kaikilla kaulassa.

Urheilu ei ollut läheskään yhtä suosittua ajanvietettä kuin nykyään. Talvisin hiihdettiin läheisessä panimon metsässä ja käytiin Piikinmäessä luistelemassa. Useimmiten käytiin Koulunmäessä (Aapiskujalla) laskemassa mäkeä.

Isot pojat saivat ilmeisesti vuonna -64 olympiahuuman ja keksivät järjestää pihalla olympialaiset. Muistan, että kisoja käytiin pit-

Lopentie 19. Kuva Odert Lackschéwitz. Vuonna 1957 valmistunut Lopentie 19 edusti kaikkein uusinta ja ajanmukaisinta Riihimäkeä.

kin kesää. Isommat saivat tietenkin edustaa Amerikkaa, Saksaa ja Isoa-Britanniaa. Olen kuusikymmenluvun alusta ollut tanskalaisten yleisurheilijoiden kannattaja, sillä minä edustin Lopentien olumppialaisissa Tanskaa. Väsäsin muiden tapaan itselleni lipunkin. Vaikka Arit, Timpat, Piuket ja Pasit olivatkin minua isompia, luulen edustaneeni Tanskaa maan viralliseen joukkueeseen verrattuna erittäin hyvin. Keihäänheitto ei Tanskan edustajalta sujunut ollenkaan.

Kesäisin harrastettiin ryhmäleikkejä. Suosituimpia olivat vinkki, kirjepiilo, kymmenen tikkua, nuolipiilo ja mustamies, joita kaikkia opin pelaamaan ennen kouluun menoa. Vinkkileikki saattoi kestää tuntikausia. Leikkireviirinä olivat talon oman tontin lisäksi Jokelan ja Pelastusarmeijan alueet, jotka tarjosivat erinomaisia piiloja.

Nuoli- ja kirjepiilon alueeseen kuuluivat Koivistonmäen pikkukadut ja Panimonmetsä, jota kutsuttiin myös Pantskunmetsäksi ja Puliukkometsäksi. Nykyinen Panimopuisto on vain kalpea muisto entisestä biodiversiteetistä, joka alkoi kosteana pajukkona melkein Lopentien nurkalta ja jatkui sekametsänä Sakon portille

Sinne pykäs pytinkisä herrat
narrit-naisetkin, Ei savu pirtin
kololoissa heinä tukko
ikkunoissa istu nykynen kansa,
lasista lattijat latoni seinät
kullan hohtosesta

Eipä kurki hirren päällä kukon
laulu kuulu ei rauta hepo
puskuttaapi vislaa sekä
viheltää tie on suora mennä tulla
rautahepo vaan hirnasee.

Paikka tutuksi tullu riihimäki
lasimäki, nimesi jo kaikki näki
Eipä tuntis paikkaa enää
ensimäinen astuja

Riihen mäille rakentaja pilkat
puihin pistelijä, veistit pilkat
pitkin puuta, rastit vaaroilla
rakensit, Nykypolvi jatkajana
lasten lapset laulajana

Taaton tietä kulkee kansa
porhaltavi poikinensa,
riihimäille laulun laulan jossa
taatto taivalsi, kivet kiersi
kasket kaato, kukon laulua
kuunteli.

*

Muinoin täällä teeri lauloi,
suolla riekko riemun sai.
Kukkulalta kukkulalle,
kauaks kaiku kiiri vain.

Nytpä täällä toiset äänet,
rientää rinne raikuu vain.
Lättähatut läpi kiitää,
kalakukot kaakattain.

Taide täällä korkealla,
lasin läpi nähdä saa.
Monten merten maiden taa,
maatamme se mainostaa.

*

On jokaiselle tietenkin
ain kotiseutu kallehin.
Siks' Riihimäki kaikkineen,
niin iloineen kuin murheineen,
on mulle rakkahin.

Nuo kauniit harjut, puistotkin
ma painan tarkoin muistihin.
Siksipä seutu tuttu tää
ei koskaan mielestäni jää,
jos missä kuljenkin.

Meill' ei näy merten laineita,
vain moneen suuntaan raiteita.
Tääl' rautaorhit korskuvat,
ja tehtaat kilvan kerskuvat:
me luomme maineita.

Maa paikoin suota allamme,
sit' enää tuskin muistamme.
Kaikk' vanha vaihtuu,
kun uusi polvi uurastaa,
saa kauniiks' seutumme.

Vaan mistä juontuu nimi tää,
jää moni varmaan miettimään.
Se muisto Riihimäki-vanhuksen,
vuoskymmenien takaisen,
mi seisoi mäellään.

Ol' seutu muinoin takamaa,
mutt' nyt se kasvaa, kukoistaa.
Vaan kelle tästä kiitos soi,
se Luojalle, ei muille voi:
Hän kaitsee, johdattaa.

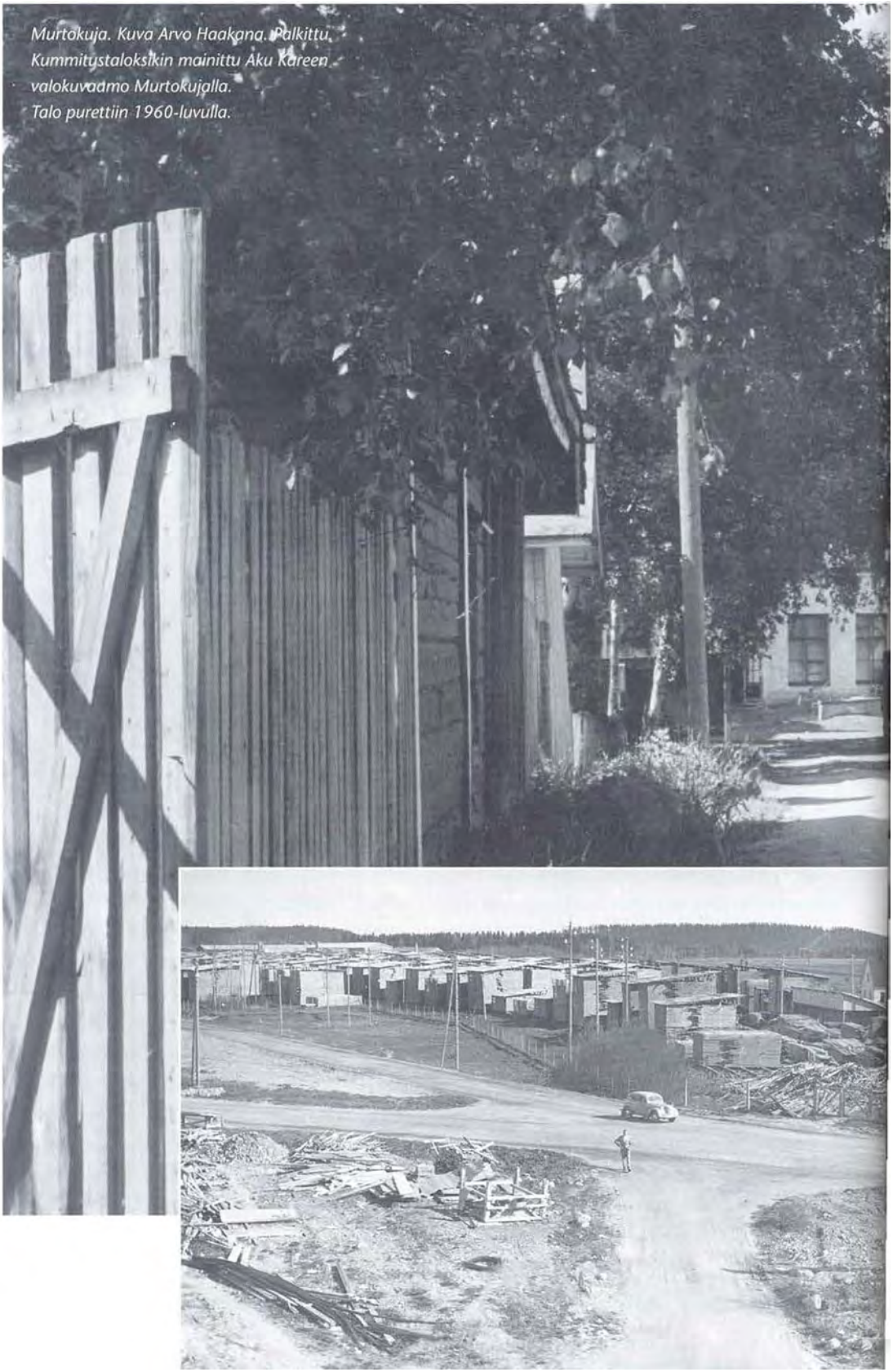
Nyt yli tienoon kiirehtäin
tää laulu liitää tervehtäin:
Sull' kotiseutu kultainen,
sa kaista kauniin Hämeheen,
on sija syömmessäin.

*

saakka. metsässä majaili epämääräistä ukkoporukkaa, jota paremman tekemisen puutteessa käytiin "vaklaamassa". Metsää käytettiin kaatopaikkana, ja me lapset teimme aina vain uusia kattila-, kenkä- ja patjalöytöjä sieltä. Aivan oman haasteensa antoi panimon jätelasivuori, josta etsittiin - joskus paljain jaloin - etikettejä ja ehjiä pulloja. Mihin lienevät löydöt kadonneet!

Keväisin Pultsarimetsästä siirryttiin Kakkaojalle Sakonkadun toiselle puolelle. Ojalla oli oikeakin nimi, Karoliinaoja, mutta sitähän me emme tienneet. Tuntemamme nimen oja sai käsittääkseni siitä, että se toimi jonkinlaisena avoviemärinä. Oja haisi hirveältä eikä jäätynyt ollenkaan. Toisin sanoen: erittäin virikkeellinen kasvuympäristö.

Lopentien liikenneympyrä oli 60-luvun alussa oikeastaan pikemminkin hiljainen hiekkateiden risteys, jonka keskellä kasvoi koivu. Pa-

Murtokuja. Kuva Arvo Haakana. Palkittu, Kummitustaloksikin mainittu Aku Kareen valokuvaamo Murtokujalla. Talo purettiin 1960-luvulla.

loheimon sahan lautatarhat alkoivat aivan risteyksen takaa. Lautatarhassa oleskelu oli ankarasti kielletty, mutta harvoin kukaan vartija tuli ajamaan lapsia sieltä pois. Jonkinlainen jengien reviiriraja kulki ilmeisesti sahan alueella, sillä jos siellä näki vieraita jätkiä, piti juosta karkuun. Myöhemmin lautatarhat siirrettiin kauemmas, mutta vanhan Kesijärven radan kiskot ja ratapöllit olivat vielä vuosia paikoillaan houkuttelemassa meitä seikkailemaan.

Muistan elävästi sen, kun elokuussa 1968 leikimme ratakiskoilla ja ihmettelimme, miksi Suorannan Ripa juoksi henki kurkussa meitä kohti. Hän tuli ilmoittamaan, että kolmas maailmansota oli syttynyt. Pian selvisi, että Tsekkoslovakia oli miehitetty, mutta me lapset tulkitsimme sen mahdollisimman vakavasti. Muistan aivan tarkasti, millaisena päivänä kolmas maailmansota syttyi.

Kotiseutuni Riihimäki
on reunassa Hämeenmaan,
jonka heimoa on sen väki,
vähän muualta tullut on vaan.

Oli mäkeä, rahkasuota
ja tuntua erämaan,
mutta kenkään ei peljännyt
tuota,
joka alkoi rakentamaan.

Tarvittiin vaimoa, miestä
sun korpeas raivaamaan;
sun emostas rautatiestä
moni vieläkin leipänsä saa.

Sukupolvesta toiseen työtä
on tehdä saatu vaan;
oli Korkeimman siunaus myötä,
kun seudun sai kaunistumaan.

Moni työssä on ahkera käsi,
savu piipuista tupruaa.
Muovautuu puu ja lasi,
jalon muodon rautakin saa.

Sato kypsyy myös hengen viljan,
jota hellien vaalitaan.
Opintiellä jos kuljit hiljan
pian tietojas tarvitaan.

Sinut uurastus hengen ja käden
on saanut kukoistamaan.
Sua viihtyisyytesi tähden
olen oppinut rakastamaan.

Kun kerran tahdosta Herran
mun päättyy matkani tää,
sun kuvasi, kotiseutu,
ijäksi sieluuni jää.

loheimo O/Y:n lautatarhat. Kuva Odert Lackschéwitz. Nykyisen Kulmalanpuistokadun varrella sijainneet lautatarhat
uluivat riihimäkeläiseen maisemaan 1930-luvulta 1960-luvulle. jolloin rakennettiin suuret hallit puutavaran säilyttämistä
kuivausta varten. Kuvan oikeassa reunassa näkyvä valkoinen omakotitalo sijaitsee nykyisen paloaseman kentän takana.

Riihimäki-Seura ry:n säännöt
Vahvistettu 6.10.1997

Nimi ja kotipaikka

1§ Riihimäki-Seura r.y. on kotiseutuyhdistys, jonka kotipaikka ja toimialue on Riihimäen kaupunki. Seura on puoluepoliittisesti sitoutumaton.

Tarkoitus ja toiminta

2§ Seuran tarkoituksena on edistää Riihimäen kaupungin henkistä ja taloudellista elämää, kehittää kaupunkiympäristöä sekä herättää kotiseutuharrastusta.

3§ Tarkoitustaan seura toteuttaa

- toimimalla alueensa etujärjestönä
- tekemällä aloitteita ja antamalla lausuntoja toimialoihinsa kuuluvista kysymyksistä
- kokoamalla paikkakunnan historiaa koskevaa aineistoa
- harjoittamalla kotiseuduntutkimusta ja julkaisutoimintaa
- luomalla ja elvyttämällä arvokkaita perinteitä
- harrastamalla kaupungin kaunistamista ja ympäristönsuojelua
- tutkimalla kaupungin kehitysmahdollisuuksia kaupan ja teollisuuden aloilla
- järjestämällä kokouksia ja muita kulttuuritilaisuuksia, näyttelyjä, talkoita sekä retkiä
- harrastamalla ystävyyskuntatoimintaa
- toimimalla yhteistyössä Suomen Kotiseutuliiton ja Hämeen Heimoliiton kanssa.

Jäsenistö

4§ Seuran jäseniä ovat varsinaiset jäsenet, kannattajajäsenet ja kunniajäsenet.

Varsinaisia jäseniä voivat olla 15 vuotta täyttäneet henkilöt ja kannattajajäseniä oikeuskelpoiset yhteisöt. Varsinaiset jäsenet ja kannattajajäsenet hyväksyy johtokunta. Jäsenyys lasketaan alkavaksi siitä ajankohdasta, jolloin jäsenyys on hyväksytty.

Varsinaiset jäsenet ja kannattajajäsenet maksavat syyskokouksen määräämän jäsenmaksun. Kunniajäsenellä ei ole jäsenmaksuvelvoitetta.

Seura voi johtokunnan esityksestä kutsua kunniajäsenikseen henkilöitä, jotka ovat erikoisen ansiokkaasti toimineet seuran tarkoitusperien hyväksi. Päätöksen tekoon vaaditaan seuran kokouksessa läsnä olevista kolmen neljäsosan (3/4) määräenemmistö. Kunniajäsenillä on seuran kokouksissa samat oikeudet kuin muillakin seuran jäsenillä.

5§ Jäsen voi erota seurasta ilmoittamalla siitä kirjallisesti johtokunnalle tai sen puheenjohtajalle. Jäsen voi myös erota ilmoittamalla siitä seuran kokouksen pöytäkirjaan merkittäväksi.

Johtokunta voi erottaa jäsenen, joka on jättänyt jäsenvelvoitteensa täyttämättä tai toiminut seuran tarkoitusperiä vastaan.

Eron tai erottamisen katsotaan tapahtuvan sen kalenterivuoden päätyttyä, jonka kuluessa ilmoitus tai päätös tehdään.

Kokoukset

6§ Seuran varsinaiset kokoukset ovat kevätkokous ja syyskokous. Kevätkokous pidetään ennen maaliskuun loppua ja syyskokous loka - joulukuun aikana. Lisäksi johtokunta voi tarvittaessa kutsua koolle ylimääräisen kokouksen. Johtokunnan on kutsuttava ylimääräinen kokous koolle, jos vähintään yksi kymmenesosa (1/10) seuran jäsenistä sitä kirjallisesti pyytää.

Seuran kevät-, syys- ja ylimääräisen kokouksen paikasta ja ajasta on ilmoitettava Riihimäellä ilmestyvässä sanomalehdessä tai kirjeellä jokaiselle jäsenelle vähintään neljätoista päivää ennen kokouspäivää.

7§ Seuran kevätkokouksessa

- valitaan kokouksen puheenjohtaja, sihteeri sekä kaksi pöytäkirjantarkistajaa
- todetaan kokouksen osanottajat, laillisuus ja päätösvaltaisuus
- käsitellään edellisen vuoden toimintakertomus, tilit sekä tilintarkastajien lausunto
- päätetään edellisen vuoden tilinpäätöksen vahvistamisesta sekä vastuuvapauden myöntämisestä tilivelvollisille
- päätetään äänivaltaisen edustajan valitsemisesta Suomen Kotiseutuliiton vuosikokoukseen

- käsitellään muut mahdolliset johtokunnan valmistelemat asiat.

8§ Seuran syyskokouksessa
- valitaan kokouksen puheenjohtaja, sihteeri sekä kaksi pöytäkirjantarkistajaa
- todetaan kokouksen osanottajat, laillisuus ja päätösvaltaisuus
- hyväksytään seuraavan vuoden toimintasuunnitelma
- määrätään seuraavan vuoden jäsenmaksun ja kannattajajäsenmaksun suuruus
- hyväksytään seuraavan vuoden talousarvio
- valitaan seuran puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja
- valitaan jäsenet johtokuntaan erovuoroisten tilalle
- valitaan kaksi tilintarkastajaa ja heille kaksi varamiestä tarkastamaan seuraavan vuoden tilejä ja hallintoa
- käsitellään muut mahdolliset johtokunnan valmistelemat asiat.

9§ Vaalit toimitetaan suljetuilla lipuilla, jos joku läsnä olevista jäsenistä sitä vaatii. Seuran kaikilla jäsenillä on yksi ääni. Äänestyksissä äänten mennessä tasan ratkaisee puheenjohtajan ääni ja vaalissa arpa.

Seuran johto

10§ Puheenjohtajan tehtävänä on kutsua seura kokoon, johtaa puhetta kokouksissa ja toimia johtokunnan puheenjohtajana sekä edustaa seuraa, mikäli ei laeissa ja asetuksissa tai näissä säännöissä toisin määrätä.

11§ Seuran hallituksena toimii syyskokouksen valitsema johtokunta, johon kuuluu kalenterivuodeksi kerrallaan valittu puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä kymmenen (10) jäsentä. Johtokunnan jäsenet valitaan kahdeksi vuodeksi, ja puolet heistä on vuosittain erovuorossa.

Johtokunta kokoontuu puheenjohtajan tai hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtajan kutsusta tai kun vähintään kolme jäsentä sitä vaatii. Johtokunta on päätösvaltainen, kun jompikumpi puheenjohtajista sekä viisi jäsentä on saapuvilla.

Johtokunta hoitaa seuran asioita, mikäli se ei ole uskonut niitä jaostojen haltuun, ja sille kuuluvat kaikki ne tehtävät, jotka yhdistyslaissa on määrätty yhdistyksen hallitukselle.

Johtokunta voi asettaa eri tehtäviä hoitamaan ja käsiteltäviä asioita valmistelemaan tarpeellisen määrän jaostoja, joiden toimikausi kestää valintavuoden loppuun, ellei johtokunta toisin määrää. Kuhunkin jaostoon kuuluu johtokunnan määräämä puheenjohtaja ja tarpeellinen määrä jäseniä, joista ainakin yhden tulee olla johtokunnan keskuudesta. Jaoston toimintaohjeet antaa johtokunta.

Johtokunnan ja jaostojen päätökset tehdään yksinkertaisella äänestenemmistöllä. Äänten mennessä tasan voittaa se mielipide, jota puheenjohtaja kannattaa.

12§ Johtokunta ottaa ja erottaa seuran sihteerin, taloudenhoitajan ja muut toimihenkilöt sekä määrää heidän tehtävänsä ja mahdolliset palkkionsa.

Nimenkirjoittajat

13§ Seuran nimen kirjoittavat puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja sihteeri, aina kaksi yhdessä.

Talous

14§ Seuran tilit päätetään kalenterivuosittain, ja ne on jätettävä tilintarkastajille vähintään kaksikymmentäyksi (21) päivää ennen kevätkokousta. Tilintarkastajien on annettava tarkastuskertomuksensa johtokunnalle vähintään neljätoista (14) päivää ennen kevätkokousta.

15§ Seuralla on oikeus toimintansa tukemiseksi ottaa vastaan avustuksia ja lahjoituksia, omistaa ja hallita toimintaansa varten tarpeellista kiinteää omaisuutta, harjoittaa matkailu-, myynti- ja kustannustoimintaa sekä asianmukaisella luvalla järjestää arpajaisia ja rahankeräyksiä.

Sääntöjen muuttaminen ja seuran purkaminen

16§ Muutoksia näihin sääntöihin voidaan tehdä ainoastaan seuran kokouksessa. Sääntöjen muuttamiseen vaaditaan vähintään kolmen neljäsosan (3/4) enemmistö annetuista äänistä.

17§ Ehdotus seuran purkamisesta on käsiteltävä kahdessa peräkkäisessä kokouksessa, joiden välillä tulee olla vähintään yksi kuukausi, ja ehdotuksen on hyväksytyksi tullakseen saatava kummassakin kokouksessa vähintään kolme neljäsosaa (3/4) annetuista äänistä.

18§ Jos seura puretaan, sen omaisuus luovutetaan Riihimäen kaupungille käytettäväksi seuran toimintaperiaatteiden mukaisiin tarkoituksiin.

Hämeenkaarre v. 1959 II. Kuva Odert Lackschéwitz. Puutalo oikealla (TV-, radio- ja koneliike) näkyy myös sivun 6-7 kuvan keskellä (Simelius).

Hämeenaukio kesäkuussa 1958. Kuva Jalo Kujala.

Hämeenkatu. As. Hämeenkaarretta vastapäätä v. 1960. Kuva Vilho Salminen. Hämeenaukion vanhoja taloja kuvattuina Hämeenkadun suunnasta. Torin laidalla erottuu entinen Tissarin konepaja, myöhempi Marjatuote Oy, joka purettiin 1980-luvun lopussa.

Vanha tuttu kauppa maaliskuussa 1960. Paasikiven kauppa sijaitsi Maantien ja Torikadun kulmauksessa 1960-luvun alkuun asti. Kerhotalo kuvan oikeassa reunassa on juuri valmistunut. taustalla häämöttävät Markkasen polkupyöräliike Lopentie 8 ja Lopentie 10:een vuonna 1953 rakennettu kulmakunnan ensimmäinen kerrostalo.

Lasin leikkaajat. Ikkunalasitehtaalla tammikuussa 1960. Kuva Timo Määttänen. Palkittu. Ikkunan läpi häämöttää nimismies Herman Hellénin vuosisadanvaihteessa itselleen rakennuttama, sittemmin lasitehtaan henkilökunnan asuintalona palvellut "Kapernaum".

Lasitehtaan vanhaa asutusta. Kuva Odert Lackschéwitz. Lunastettu. Kuvan talo sijaitsi Lehmustie 11:ssä suunnilleen nykyistä lasimuseota vastapäätä.

Harmaata talvea. Tele-näkymä Araluoman parvekkeelta huhtikuussa 1960. Kuva Timo Määttänen. Autohuoltamon takaa näkyy vanha työväentalo, joka purettiin uuden tieltä vuonna 1962. Kuvan keskellä taka-alalla on vuonna 1973 hävitetty Tekan tehdas ja oikeassa reunassa vanha poliisilaitos Oikokadulla.

Lasitehtaantie 4 - 6 v. 1956. Kuva Vilho Salminen.

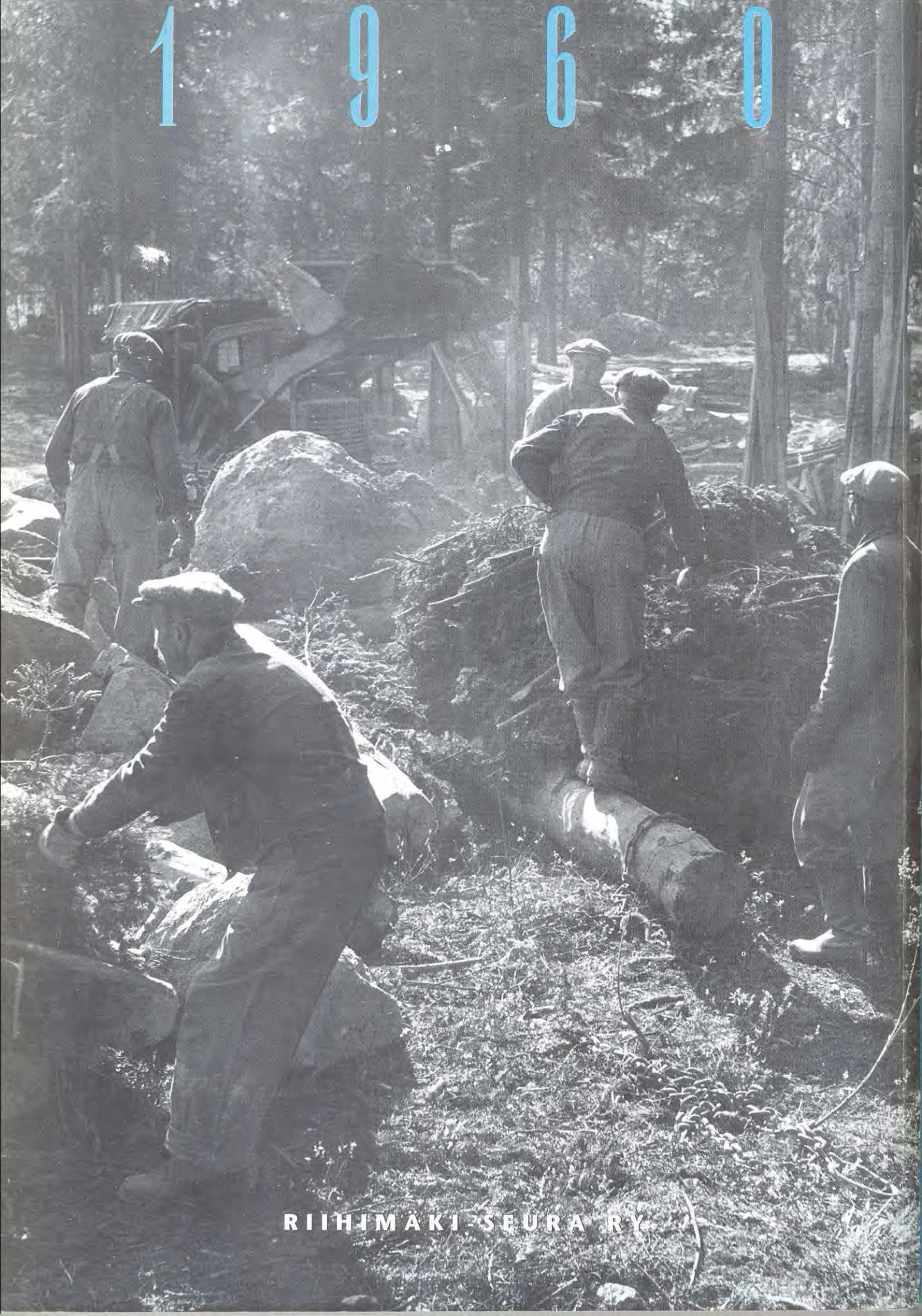
Tähän asti ilmestyneet Riihimäki-Seuran julkaisut

Riihimäki julkaisut

1958. Loppuunmyyty.
2 *Riihimäki-Seura 25 v., 1960. Loppuunmyyty.*
3 *1964. Loppuunmyyty.*
4 *Riihimäki 1870-1970. 1970.*
5 *1973.*
6 *Penttilä, Kalevi. Riihimäki-Seura 50 vuotta. 1985.*
7 *1987. Loppuunmyyty.*
8 *Mennyttä ja tulevaa. 1996. Loppuunmyyty.*
9 *"1960". 1998.*

Riihimäen laulu. 1959.
Riihimäen W.P.K. 1894-1904. Hämeenlinna 1904. Näköispainos 1993.

1960

RIIHIMÄKI-SEURA RY